

Nsangu ya Mbote mutindu yawu sonamaka na YOWANE NKOTOLO

Nsangu ya Mbote mutindu yawu sonamaka na Yowane, yawu kele ve mutindu mosi na Bansangu ya Mbote yina sonikaka Matayi, Make mpe Luke. Yowane ke na kuzonzila mambu mingi ve ya luzingu ya Yesu. Kasi na mambu yina yandi ke na kuzonzila, yandi ke na kupesa mfunu mingi na nsasa ya ndongosolo, ya bimangu mpe ya mavanga ya Yesu.

Na kati ya mabanza ya ngudi ya dibuku yayi, kele nsemo, kimbangi, nkembo, butsyelika, lufundusu, mpe bundiku na kati ya Tata Nzambi mpe Yesu Mwana ya yandi, na kati ya Mwana mpe bilandi ya yandi, mpe na kati ya bilandi bawu mosi. Yowane ke na kuzabisa mpe ti ata muntu lenda kukuma na sika ya Tata Nzambi kana yandi lutila ntete ve na sika ya Yesu. Na yina, yandi ke na kuzonzila Yesu mutindu Muvungi, Mwelo, mpe Nzila.

Na mbandukulu ya Nsangu ya Mbote yayi, kisoniki ke na kulakisa ti Yesu kele Mpova ya mankululu ya Nzambi, yina kumaka muntu, mpe yina kwizaka zinga na kati ya bantu (Yne 1.1-18).

Dibuku yayi kele ya kukabuka mutindu yayi:

- Na ndambu ya ntete yayi, kisoniki ke na kuzabisa bimbangi ya Yowane Mubotiki, ya Andele, ya Filipe, mpe ya Natanaye. Konso muntu, na mutindu ya yandi, ke na kuzonzila

mambu yina yandi bakulaka na Yesu. Kaka na ndambu yayi ya ntete, kisoniki ke na kuzonzila balukutakanu mingi ya Yesu, mpe kaka bimangu na yina yandi salaka (Yne 1-12).

- Yesu ke na kupesa bankindusulu ya nsuka na bilandi ya yandi (Yne 13-16).
- Na lusambulu, Yesu ke na kukubama samu na kutala mpasi mpe kufwa, mpe yandi ke na kupesa na sika ya Tata ya yandi bayina yandi ke bika na yinza (Yne 17).
- Kisoniki ke na kuzonzila wapi mutindu ba kangaka, fundisaka, mpe zengilaka Yesu lufwa. Yawu me fwanana mingi na Bansangu ya Mbote ya nkaka. Yandi ke na kuzabisa mpe samu na yinki yandi sonikaka Nsangu ya Mbote yayi: «Yesu salaka mpe bimangu mingi ya nkaka na ntswala ya bilandi ya yandi. Kasi yawu kele ve ya kusonama na dibuku yayi. Mambu yayi kele ya kusonama, samu ti beno kwikila ti Yesu kele Masiya, Mwana ya Nzambi. Na yina, kana beno kwikila, beno ke kuzwa luzingu na Nkumbu ya yandi.» (Yne 18-20)
- Kuvukana ya Yesu na Pyele mpe bilandi sambanu ya nkaka na dyanga ya Tibeyale (Yne 21).

Yesu-Klisto kele Mpova ya Nzambi

¹ Na mbandukulu, ntangu yinza vwandaka ntete ve, Mpova vwandaka. Mpova vwandaka na Nzambi, mpe Mpova vwandaka Nzambi.

² Na mbandukulu, yandi* vwandaka kintwadi na Nzambi.

³ Nzambi yidikaka bima nyonso na lusalusu ya yandi. Nyonso yina Nzambi yidikaka, yandi yidikaka yawu na yandi.

⁴ Na yandi kele luzingu, mpe luzingu ke pesaka nsemo na bantu.

⁵ Nsemo ke lezimaka na mpimpa, kasi mpimpa ke ndimaka yawu ve.

⁶ Nzambi fidisaka muntu, nkumbu ya yandi Yowane†.

⁷ Yandi kwizaka samu na kuvwanda mbangi ya Nsemo‡, mpe samu ti bantu nyonso kwikila na Nsemo samu na kimbangi ya yandi.

⁸ Yandi vwandaka ve Nsemo, kasi yandi vwandaka mbangi ya Nsemo.

⁹ Nsemo yayi vwandaka nsemo ya tsyelika yina kwizaka na yinza samu na kukyenzula bantu nyonso.

¹⁰ Mpova vwandaka na yinza, mpe ni na lusalusu ya yandi Nzambi yidikaka yinza, kasi yinza zabaka yandi ve.

¹¹ Yandi kwizaka na sika ya bantu ya yandi, kasi bawu yambaka yandi ve.

¹² Kasi na bantu nyonso yina yambaka yandi, mpe kwikilaka na Nkumbu ya yandi, yandi pesaka bawu luve ya kukuma bana ya Nzambi.

* **1:2** «Mpova» yina Yowane ke na kuzonzila na 1.1,10,14, ni Yesu-Klisto. Samu na kulakisa ti Mpova kele Yesu-Klisto, Yowane zonzilaka ve «Mpova» mutindu «kima», kasi mutindu «muntu». † **1:6** Yowane yayi kele Yowane Mubotiki. ‡ **1:7** Na ntangu yayi, Yowane ke na kuzonzila Yesu mutindu nsemo, samu ti ni yandi ke pesaka nsemo ya tsyelika na bantu (tala Yne 1.4; 8.12).

¹³ Bawu butukaka ve samu na bansatu ya nzutu to samu na luzolo ya kento na bakala, kasi samu na luzolo ya Nzambi.

¹⁴ Mpova kumaka muntu, mpe zingaka na kati ya beto. Yandi vwandaka ya kufuluka na bumbote mpe na butsyelika. Beto talaka nkembo ya yandi, nkembo yina Tata pesaka na Mwana ya yandi kaka mosi.

¹⁵ Yowane vwandaka mbangi ya yandi, mpe zonzaka na bantu: «Beno tala muntu yina mu zonzilaka beno na ngolo nyonso ntangu mu tubaka: Muntu ke kwiza na manima ya munu. Yandi me lutila munu mfunu, samu ti yandi vwan-daka ntete mu butuka.»

¹⁶ Na bunene ya bumbote ya yandi, yandi ke pesaka beto lusakumunu ya kulutila.

¹⁷ Misiku pesamaka na beto na lusalusu ya Moyize, kasi bumbote mpe butsyelika kwizaka na Yesu-Klisto.

¹⁸ Ata muntu me talaka Nzambi, kasi Mwana ya yandi kaka mosi yina ke zingaka na sika ya Tata ya yandi, lakisaka beto mutindu Nzambi kele.

*Kimbangi ya Yowane Mubotiki
(Mat 3.1-12; Mke 1.1-8; Lke 3.1-18)*

¹⁹ Bamfumu ya ba-Zwife ya Yelusalemi fidisaka nkonga ya banganga-Nzambi mpe ya ba-Levi na sika ya Yowane samu na kuyufula yandi: «Nge kele nani?»

²⁰ Na kyuvu yina, Yowane mangaka ve na ku-pesa mvutu. Na ntwala ya bantu nyonso, yandi tubaka: «Mu kele ve Masiya.»

²¹ Bawu tatamanaka na kuyufula yandi: «Na yina, nge kele nani? Nge ni Eli?» Yowane vutulaka: «Ni munu ve.» Bawu yufulaka dyaka yandi: «Nge ni Mumbikudi yina beto ke na kuvingila?» Yowane vutulaka: «Ni munu ve.»

²² Na yina, bawu tubaka: «Nge kele nani? Beto fwana kupesa mvutu na bantu yina me fidisa beto. Yinki nge ke na kutuba samu na nge mosi?»

²³ Yowane pesaka bawu mvutu na mambu yina mumbikudi Esaya tubaka:

«Mu kele muntu yina ke na kulooka na yinsi ya kuyuma:

“Beno sungika nzila ya Mfumu!”»

²⁴ Ndambu ya bantu na kati ya nkonga yina ba fidisaka na sika ya Yowane, vwandaka Ba-Falisye.

²⁵ Ba yufulaka Yowane: «Kana nge kele Masiya ve, to Eli ve, to Mumbikudi ve, samu na yinki nge ke na kubotika?»

²⁶ Yowane vutulaka: «Mu ke na kubotika na maza, kasi na kati ya beno kele na muntu yina beno zaba ve.

²⁷ Yandi ke kwiza na manima ya munu, kasi mu ke ya kulunga ve samu na kunyangula basinga ya mapapa ya yandi.»

²⁸ Mambu nyonso yayi lutaka na mbanza Betani, na lweka ya esete ya nzadi ya Yolodani, kisika Yowane vwandaka botika.

²⁹ Kilumbu yina landaka, Yowane talaka Yesu yina vwandaka kwiza na sika ya yandi, mpe tubaka: «Beno tala Dimeme ya Nzambi yina ke katulaka masumu ya yinza.

³⁰ Ni yandi mu zabisaka beno ntangu mu tubaka: Muntu ke kwiza na manima ya munu. Yandi me lutila munu mfunu, samu ti yandi vwandaka ntete mu butuka.

³¹ Munu mpe, mu vwandaka zaba yandi ve. Kasi, mu kwizaka mpe mu ke na kubotika na maza samu na kuzabisa yandi na bantu ya Isayeli.»

³² Yowane tubaka mpe kimbangi yayi: «Mu me tala Mpeve yina me katuka na zulu, yawu me kulumuka mutindu dibembe mpe me kwiza kuentama na yandi.

³³ Mu vwandaka zaba yandi ve. Kasi, Nzambi yina fidisaka munu samu na kubotika na maza zabisaka munu: Nge ke tala mambu yayi: Mpeve ke kulumuka mpe ke tentama na muntu. Ni yandi ke botika na Mpeve ya Longo.

³⁴ Mu me tala na meso ya munu, mpe mu ke na kusala kimbangi ti muntu yayi kele Mwana ya Nzambi.»

Yesu bokilaka bilandi ya yandi ya ntete

³⁵ Kilumbu yina landaka, Yowane vwandaka dyaka na kisika yango na bilandi zole ya yandi,

³⁶ mpe yandi talaka Yesu yina vwandaka luta. Yandi tubaka: «Beno tala Dimeme ya Nzambi.»

³⁷ Ntangu ba kuwaka mambu yina, bilandi zole landaka Yesu.

³⁸ Ntangu Yesu balukaka na manima, mpe talaka ti bawu vwandaka landa yandi, yandi yufulaka bawu: «Yinki beno ke na kusosa?» Bawu vutulaka: «Labi, wapi kisika nge ke vwandaka?» («Labi» zola kutuba «Mulongisi».)

³⁹ Yesu zabisaka bawu: «Beno kwiza, mpe beno ke tala.» Bawu kwendaka mpe talaka kisika yandi

vwandaka vwanda. (Ya lendaka vwanda ngunga ya kumi ya suka.) Bawu vwandaka kintwadi na yandi kilumbu nyonso yina.

⁴⁰ Na kati ya bilandi zole yina kuwaka malongi ya Yowane, mpe landaka Yesu, vwandaka na Andele mpangi ya Simoni Pyele.

⁴¹ Yandi kwendaka tala ntete yaya ya yandi Simoni, mpe zabisaka yandi: «Beto me tala Masiya» (Nkumbu ya Masiya zola kutuba «Klisto».)

⁴² Na manima, Andele nataka yandi na sika ya Yesu. Yesu talaka yandi, mpe tubaka: «Nge kele Simoni, mwana ya Yowane. Katuka ntangu yayi, ba ke bokila nge Sefase» (Nkumbu yayi zola kutuba «Pyele».)

⁴³ Kilumbu yina landaka, Yesu bakaka lukanu ya kukwenda na kizunga ya Ngalili. Yandi bwabanaka Filipe, mpe tubilaka yandi: «Landa munu».

⁴⁴ (Filipe vwandaka muntu ya Besayida, mbanza ya Andele mpe Pyele.)

⁴⁵ Na manima, Filipe bwabanaka Natanaye, mpe zabisaka yandi: «Beto me tala muntu yina Moyize zonzilaka na kati ya Misiku, mpe yina mimbikudi zabisaka: Ni Yesu, mwana ya Yosefi ya mbanza Nazaleti.»

⁴⁶ Natanaye yufulaka yandi: «Na Nazaleti lenda kukatuka mambu ya mbote?» Filipe vutulaka: «Kwiza, mpe nge ke tala.»

⁴⁷ Ntangu Yesu talaka ti Natanaye vwandaka kwiza na sika ya yandi, yandi tubaka: «Beno tala muntu ya tsyelika ya Isayeli. Ata dyambu ya luvunu kele na yandi.»

⁴⁸ Natanaye yufulaka Yesu: «Wapi mutindu nge me zaba munu?» Yesu vutulaka: «Ntete Filipe

bokila nge, mu talaka nge ntangu nge vwandaka na yisi ya yinti ya fike.»

⁴⁹ Na yina, Natanaye tubaka: «Mulongisi, nge keke Mwana ya Nzambi! Nge keke Ntinu ya Isayeli!»

⁵⁰ Yesu vutulaka: «Nge me kwikila, samu ti mu me tubila nge ti mu talaka nge na yisi ya yinti ya fike? Nge ke tala mambu ya nene ya kulutila yayi.

⁵¹ Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Beno ke tala zulu ya kuzibuka, mpe bambazi ya Nzambi yina ke yuluka mpe ke kulumuka na sika ya Mwana ya Muntu.»

2

Kidimbu ya ntete ya Yesu na mbanza Kaana

¹ Bilumbu zole lutaka, makwela salamaka na mbanza Kaana ya Ngalili. Mama ya Yesu vwandaka kuna.

² Na makwela yango, ba bokilaka mpe Yesu na bilandi ya yandi.

³ Ntangu vinu manisaka, mama ya Yesu zabisaka yandi: «Ba ke dyaka ve na vinu.»

⁴ Yesu vutulaka: «Mama, yinki nge ke na kusosa na munu? Ngunga ya munu me lunga ntete ve.»

⁵ Na yina, mama ya Yesu tubaka na bisadi: «Beno sala mambu nyonso yina yandi ke zabisa beno.»

⁶ Na kisika yina, ya vwandaka na mayuki sambanu ya nene yina ba yidikaka na ditadi. Konso diyuki lendaka kota Basenise zole to tatu. Ba-Zwife vwandaka sadila yawu samu na kuvedisa nzutu, mutindu vwandaka kifu ya bawu.

⁷ Yesu tubaka na bisadi: «Beno fulusa banzungu yayi na maza.» Bawu fulusaka yawu mbote.

⁸ Na manima, yandi zabisaka bawu: «Beno baka yawu, mpe beno nata yawu na mfumu ya makwela.» Bawu natinaka yandi yawu.

⁹ Mfumu ya makwela kunwaka maza yina Yesu kitulaka na vinu. Yandi zabaka ve kisika yawu katukaka, kasi bisadi yina bakaka yawu na banzungu zabaka. Na yina, yandi bokilaka kikwedi,

¹⁰ mpe tubilaka yandi: «Konso muntu ke kabulaka ntete vinu ya mbote, mpe vinu ya mwa yimbi ntangu bantu me kunwa mingi. Kasi nge me bumba vinu ya mbote tii na ntangu yayi!»

¹¹ Yayi ni kidimbu ya ntete yina Yesu salaka. Yandi salaka yawu na mbanza Kaana ya Ngali. Na kusala yawu, Yesu lakisaka nkembo ya yandi, mpe bilandi ya yandi kwikilaka yandi.

¹² Na manima ya mambu yayi, Yesu kwendaka na mbanza Kapenawume, kintwadi na mama, bampangi, mpe bilandi ya yandi. Bawu vwandaka kaka mwa bilumbu kuna.

*Yesu bingisaka bitekisi na Yinzo ya Nzambi
(Mat 21.12-13; Mke 11.15-17; Lke 19.45-46)*

¹³ Mukembo ya Paki ya ba-Zwifw vwandaka kuma pene-pene, mpe Yesu kwendaka na Yelusalemi.

¹⁴ Na Yinzo ya Nzambi, yandi talaka bantu yina vwandaka tekisa bangombe, mameme, mpe mabembe. Yandi talaka mpe bisobisi-mbongo ya kuvwanda na bamesa ya bawu.

¹⁵ Na yina, yandi bakaka basinga, mpe yidikaka kikoti. Yandi bingisaka bawu nyonso,

na mameme mpe bangombe ya bawu. Yandi mwangisaka bapata mpe bwisaka bamesa ya bisobisi-mbongo.

¹⁶ Yandi tubaka na bitekisi-mabembe: «Beno katula yawu awa. Beno bika na kusala Yinzo ya Tata ya munu yinzo ya mumbungu.»

¹⁷ Na yina, bilandi bambukaka moyo na mambu yayi ya Dibuku ya Nzambi: «Tata Nzambi, luzolo ya munu samu na Yinzo ya nge ke yokaka munu mutindu tiya.»

¹⁸ Kasi ba-Zwife yufulaka yandi: «Wapi kidimbu nge lenda kusala samu na kulakisa ti nge ke na luve ya kusala mambu ya mutindu yayi?»

¹⁹ Yesu vutulaka: «Beno mwangisa Yinzo yayi ya Nzambi, mpe mu ke tunga yawu na bilumbu tatu.»

²⁰ Na yina, bawu tubilaka yandi: «Bayina tungaka yawu salaka bamvula makumi yiya na sambanu samu na kumanisa yawu, kasi nge ke tunga yawu na bilumbu tatu!»

²¹ Yinzo ya Nzambi yina Yesu vwandaka zonzila vwandaka nzutu ya yandi.

²² Ntangu Yesu vumbukaka na lufwa, bilandi ya yandi bambukaka moyo na mambu yina yandi tubaka. Na yina, bawu kwikilaka na Dibuku ya Nzambi mpe na mambu yina Yesu vwandaka me zabisa bawu.

²³ Ntangu Yesu vwandaka na Yelusalemi na mukembo ya Paki, bantu mingi kwikilaka yandi na kutala bidimbu yina yandi vwandaka sala.

²⁴ Kasi Yesu vwandaka ve na kivuvu na bawu, samu ti yandi zabaka bawu nyonso.

²⁵ Yandi vwandaka ve na nsatu ti ba zabisa yandi mutindu muntu kele, samu ti yandi zabaka

nyonso yina ke na ntima ya muntu.

3

Yesu na Nikodeme

¹ Ya vwandaka na mfumu mosi ya ba-Zwife, nkumbu ya yandi Nikodeme. Yandi vwandaka na kati ya kimvuka ya ba-Falisye.

² Yandi kwizaka tala Yesu na mpimpa, mpe zabisaka yandi: «Mulongisi, beto zaba ti ni Nzambi me fidisa nge samu na kulongisa beto, samu ti ata muntu lenda kusala bidimbu yina nge ke na kusala kana Nzambi keke na yandi ve.»

³ Yesu vutulaka: «Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa nge: Ata muntu lenda kutala Kimfumu ya Nzambi kana yandi butuka dyaka* ve.»

⁴ Nikodeme yufulaka Yesu: «Wapi mutindu muntu lenda kubutuka kana yandi me kuma kiboba? Yandi lenda kuvutuka ve na kivumu ya mama ya yandi mpe kubutuka!»

⁵ Yesu vutulaka: «Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa nge: Ata muntu lenda kukota na Kimfumu ya Nzambi kana yandi butuka ve na maza mpe na Mpeve.

⁶ Muntu ke butaka muntu. Kasi Mpeve ke butaka mpeve.

⁷ Na yina, kuyituka ve samu ti mu me tubila nge: «Nge fwana kubutuka dyaka.»

* **3:3** Na ndinga ya ba-Ngeleke, ba lenda kuvisa «kana yandi butuka dyaka ve» mutindu «kana yandi butuka ve na kimpeve». Yesu vwandaka tuba ti muntu lenda kubutuka na kimpeve, kasi Nikodeme banzaka ti Yesu vwandaka tuba ti muntu lenda kubutuka dyaka na nzutu.

⁸ Mupepe ke fulaka kisika ni kisika yawu ke zolaka, mpe nge ke kuwaka makelele ya yawu. Kasi nge ke zabaka ve wapi kisika yawu ke katukaka, to wapi kisika yawu ke kwendaka. Yawu kele mutindu mosi mpe na muntu yina ke ya kubutuka na Mpeve.»

⁹ Nikodeme yufulaka dyaka: «Wapi mutindu yawu lenda kusalama?»

¹⁰ Yesu vutulaka: «Nge kele mulongisi ya Misiku na yinsi ya Isayeli, mpe nge zaba yawu ve?

¹¹ Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa nge: Beto ke na kuzonzila mambu yina beto zaba, mpe beto ke na kuzabisa mambu yina beto talaka. Kasi beno ke na kundima ve kimbangi ya beto.

¹² Kana beno ke na kukwikila munu ve ntangu mu ke na kuzabisa beno mambu ya yinza, wapi mutindu beno ke kwikila munu ntangu mu ke zabisa beno mambu ya mazulu?

¹³ Ata muntu me kwendaka na mazulu, kaka ni Mwana ya Muntu yina katukaka kisika kele Nzambi.»

¹⁴ Mutindu Moyize zangulaka nyoka na yinti na yinsi ya kuyuma, ni mutindu yina mpe, ba ke zangula Mwana ya Muntu,

¹⁵ samu ti bantu nyonso yina ke sala kiminu na yandi kuzwa luzingu ya seko.

¹⁶ Ya tsyelika, Nzambi zolaka mingi bantu. Ni yawu yina, yandi fidisaka Mwana ya yandi kaka mosi, samu ti konso muntu yina ke kwikila yandi kufwa ve, kasi kuzwa luzingu ya seko.

¹⁷ «Nzambi fidisaka Mwana ya yandi na yinza samu na kufundisa bantu ve, kasi samu na kuvuukisa bawu.

¹⁸ Muntu yina ke na kusala kiminu na yandi ke kuzwa ve kitumbu. Kasi muntu yina ke na kukwikila yandi ve me kuzwaka kitumbu, samu ti yandi me sala ve kiminu na Mwana kaka mosi ya Nzambi.

¹⁹ Yayi kele mambu yina ke nataka lufundusu: Nsemo kwizaka na yinza, kasi bantu zolaka mingi mpimpa kulutula nsemo samu na mavanga ya yimbi ya bawu.

²⁰ Konso muntu yina ke salaka mambu ya yimbi ke zolaka ve nsemo. Yandi ke mangaka na kukwiza na sika ya nsemo, samu ti mavanga ya yimbi ya yandi talana ve.

²¹ Kasi, muntu yina ke sadilaka butsyelika ke kwizaka na sika ya nsemo, samu ti nsemo lakisa ti yandi ke tumamaka na Nzambi.»

Kimbangi ya nsuka ya Yowane Mubotiki

²² Na manima, Yesu mpe bilandi ya yandi kwendaka na kizunga ya Zude. Kuna, yandi lutisaka mwa bilumbu na bawu, mpe yandi vwandaka botika bantu.

²³ Yowane mpe vwandaka botika bantu na bwala Enone yina kele pene-pene na bwala Salime, samu ti maza vwandaka mingi na kisika yina. Bantu vwandaka kwenda na sika ya Yowane samu na kubotama.

²⁴ Na ntangu yina, ba vwandaka me tula ntete ve Yowane na boloko.

²⁵ Ndambu ya bilandi ya Yowane kuzwaka kimoko na Zwife mosi na mambu yina me tala mutindu ya kuvedisa nzutu.

²⁶ Bawu kwendaka na sika ya Yowane, mpe zabisaka yandi: «Mulongisi, nge ke na kubambuka moyo na muntu yina vwandaka na nge na lweka ya nkaka ya nzadi ya Yolodani, mpe yina nge salaka kimbangi? Ntangu yayi, yandi ke na kubotika, mpe bantu nyonso ke na kukwenda na sika ya yandi.»

²⁷ Yowane vutulaka: «Muntu lenda kuzwa kima ve kana Nzambi me pesa yandi yawu ve.

²⁸ Benolenda kusala kimbangi ya munu ti konson tangu, mu vwandaka tuba: Mu kele ve Masiya, kasi mu kele muntu yina ba fidisaka ntete yandi kwiza.

²⁹ «Na mukembo ya makwela, muntu yina ke kwelaka kento ni yandi bakala ya kento yina. Ndiku ya bakala kele pene-pene na bakala, mpe ke na kuwa yandi. Yandi ke na nsayi mingi na kuwa ndinga ya yandi. Ni mutindu yina mu ke na nsayi, mpe ntangu yayi, yawu kele ya kulutula.

³⁰ Yandi fwana kuzanguka, mpe mu fwana kukuluka.

³¹ «Muntu yina me katuka na zulu me lutila bantu nyonso mfunu. Kasi muntu yina me butuka awa na ntoto kele muntu ya yinza yayi, mpe ke zonzilaka mambu ya yinza yayi. Muntu yina me katuka na zulu me lutila bantu nyonso mfunu.

³² Yandi ke salaka kimbangi na mambu yina yandi talaka mpe kuwaka, kasi bantu ke na kundima yawu ve.

³³ Muntu yina ke na kundima kimbangi ya yandi ke na kulakisa ti Nzambi ke tubaka butsyelika.

³⁴ Muntu yina Nzambi fidisaka ke tubaka mambu ya Nzambi, samu ti Nzambi pesaka yandi Mpeve ya kufuluka.

³⁵ Tata ke zolaka Mwana ya yandi, mpe tulaka bima nyonso na lutumu ya yandi.

³⁶ Muntu yina ke na kukwikila Mwana ya Nzambi ke na luzingu ya seko. Muntu yina ke na kukwikila yandi ve ke kuzwa luzingu ve, kasi Nzambi ke vwanda na nkele na yandi.»

4

Yesu na kento ya kizunga ya Samaliya

¹ Ba-Falisye kuwaka ti Yesu vwandaka lutila Yowane na kuzwa mpe kubotika bantu.

² (Na kutala mbote, Yesu vwandaka botika ve, kasi ni bilandi ya yandi.)

³ Ntangu Yesu kuwaka mambu yayi yina bantu vwandaka tuba, yandi bikaka Zude, mpe vutukaka na Ngalili.

⁴ Samu na kukuma na Ngalili, yandi fwanaka lutila na Samaliya.

⁵ Yandi kumaka na mbanza Sisale na Samaliya, pene-pene na bilanga yina Yakobi pesaka na mwana ya yandi Yosefi.

⁶ Ni kuna vwandaka dibulu ya maza ya Yakobi. Yesu vwandaka me lemba samu na nzyetolo, mpe vwandaka pema pene-pene ya dibulu. Ya lendaka vwanda ngunga ya midi.

⁷ Kento mosi ya Samaliya kwizaka samu na kuteka maza, mpe Yesu tubilaka yandi: «Pesa munu maza ya kunwa.»

⁸ (Bilandi ya yandi vwandaka me kwenda na mbanza samu na kusumba madya.)

⁹ Kasi kento ya Samaliya vutulaka: «Nge kele Zwife, mpe mu kele mu-Samaliya. Wapi mutindu nge ke na kulomba munu maza?» (Ba-Zwife vwandaka ve na kintwadi na bantu ya Samaliya.)

¹⁰ Yesu tubaka: «Kana nge zabaka dikabu ya Nzambi, mpe nani kele muntu yina ke na kulomba nge maza ya kunwa, ni nge zolaka lombi yandi yawu, mpe yandi zolaka pesa nge maza yina ke pesaka luzingu.»

¹¹ Kento zonzaka: «Mfumu, nge kele ata na kantini samu na kuteka maza, mpe dibulu yayi kele yinda. Na yina, wapi mutindu nge ke kuzwa maza yango yina ke pesaka luzingu?»

¹² Nkooko ya beto Yakobi pesaka beto dibulu yayi, mpe yandi mosi, na bana ya yandi, mpe bibulu ya yandi kunwaka maza yayi. Nge zola kutuba ti nge me lutila yandi mfunu?»

¹³ Yesu vutulaka: «Konso muntu yina ke kunwa maza yayi ke kuzwa dyaka nsatu ya maza.

¹⁴ Kasi muntu yina ke kunwa maza yina mu ke pesa ke kuzwa dyaka ve nsatu ya maza. Maza yina mu ke pesa ke kuma na yandi mukelo yina ke pesa luzingu ya seko.»

¹⁵ Na yina, kento tubaka: «Mfumu, pesa munu maza yango, samu ti mu vwanda dyaka ve na nsatu ya kunwa maza, mpe mu kwiza dyaka ve kuteka maza awa.»

¹⁶ Yesu tubilaka yandi: «Kwenda bokila bakala ya nge, mpe beno kwiza awa.»

¹⁷ Kento vutulaka: «Mu kele ve na bakala.» Yesu tubaka dyaka: «Nge me zonza butsyelika na ku-

tuba ti nge kele ve na bakala,

¹⁸ samu ti nge kwelaka bambala tanu, mpe bakala yina ke na nge ntangu yayi kele ve bakala ya nge. Na yina, nge me tubila munu butsyelika.»

¹⁹ Kento tubaka: «Mfumu, mu ke na kutala ti nge kele mumbikudi.

²⁰ Bankooko ya beto vwandaka sambila Nzambi na mongo yayi. Kasi beno ba-Zwife, beno ke tubaka ti kisika ya kusambila Nzambi kele na Yelusalemi.»

²¹ Yesu zabisaka yandi: «Kwikila munu. Bilumbu ke kwiza ntangu bantu ke sambila dyaka ve Tata ata na mongo yayi, to na Yelusalemi.

²² Beno bantu ya Samaliya, beno zaba ve nani beno ke sambilaka. Kasi beto ba-Zwife, beto zaba nani beto ke sambilaka, samu ti mpulusu ke katukaka na ba-Zwife.

²³ Kasi ngunga me kuma pene-pene, mpe yawu me kuma yimeni, ntangu misambidi ya tsyelika ke sambila Nzambi na kimpeve mpe na butsyelika. Ni misambidi ya mutindu yina Tata ke sosaka.

²⁴ Nzambi kele Mpeve, mpe ya me fwana ti bayina ke na kusambila yandi, sambila yandi na kimpeve mpe na butsyelika.»

²⁵ Kento tubilaka dyaka Yesu: «Mu zaba ti Masiya, muntu yina ba ke bokilaka Klisto ke kwiza, mpe ti ntangu yandi ke kwiza, yandi ke zabisa beto mambu nyonso.»

²⁶ Yesu vutulaka: «Ni munu, muntu yina ke na kuzonza na nge.»

²⁷ Na ntangu yina, bilandi kumaka na kisika yina vwandaka Yesu na kento yina. Bawu yitukaka mingi na kutala ti Yesu vwandaka zonza

na kento. Kasi, ata kilandi yufulaka: «Wapi mambu nge ke na kuyufula yandi?» To «Samu na yinki nge ke na kuzonzisa kento yayi?»

²⁸ Kento bikaka diyuki ya yandi kuna. Yandi vutukaka na mbanza, mpe tubaka na bantu:

²⁹ «Beno kwiza kutala muntu yina me zabisa munu mambu nyonso yina mu salaka. Yandi lenda kuvwanda Masiya?»

³⁰ Na yina, bantu basikaka na mbanza samu na kukwiza na kisika yina Yesu vwandaka.

³¹ Na ntangu yina, bilandi vwandaka kwamisa Yesu: «Mulongisi, kudya!»

³² Kasi Yesu zabisaka bawu: «Mu kele na madya yina beno zaba ve.»

³³ Na yina, bilandi vwandaka yufula bawu na bawu: «Ya lenda kuvwanda na muntu yina me natina yandi madya?»

³⁴ Kasi Yesu zabisaka bawu: «Madya ya munu, ni kusala luzolo ya Nzambi yina fidisaka munu, mpe kumanisa mbote kisalu ya yandi.

³⁵ Beno ke tubaka: Bangonda yiya fwana kuluta ntete na kukuma na ntangu ya kuyonzika bambuma. Kasi mu ke na kutubila beno: Beno zibula meso, mpe beno tala bilanga. Bambuma me yela mpe ntangu ya kubuka me kuma.

³⁶ Muntu yina me buka yawu me kuzwa yimeni difuta ya yandi, mpe yandi me yonzika bambuma samu na luzingu ya mankululu. Na yina, kikuni na kiyonziki ke na kuyangalala kintwadi.»

³⁷ Kingana yayi kele ya tsyelika: «“Muntu ya nkaka ke kunaka, mpe muntu ya nkaka ke yonzikaka.”

³⁸ Mutindu mosi, mu fidisaka beno samu na kuyonzika na bilanga yina bantu ya nkaka salaka. Bantu ya nkaka salaka, kasi beno me kuzwa ndandu na kisalu ya bawu.»

³⁹ Bantu mingi ya mbanza yina kwikilaka Yesu samu na kimbangi yina kento salaka: «Yandi me zabisa munu mambu nyonso yina mu salaka.»

⁴⁰ Ntangu bantu ya Samaliya kwizaka na sika ya Yesu, bawu lombaka yandi na kuvwanda kintwadi na bawu, mpe yandi lutisaka bilumbu zole kuna.

⁴¹ Bantu lutilaka dyaka mingi na kukwikila Yesu samu na mambu yina yandi vwandaka zonza.

⁴² Bawu tubaka na kento yina: «Beto ke na kukwikila yandi, kaka ve samu na mambu yina nge me zabisa beto, kasi beto mosi me kuwa mambu yina yandi me zonza, mpe beto me zaba ti ya tsyelika, yandi kele Muvuukisi ya bantu.»

Yesu belusaka mwana ya kalaka ya luyalu

⁴³ Na manima ya bilumbu zole yina, Yesu bikaka mbanza yina, mpe kwendaka na Ngalili,

⁴⁴ samu ti yandi mosi vwandaka me zonza: «Ba ke zitisaka ve mumbikudi na mbanza ya yandi*.»

⁴⁵ Ntangu yandi kumaka na Ngalili, bantu yambaka yandi mbote, samu ti bawu mpe vwandaka

* **4:44** Ba ke banzaka ti na mulonga yayi, Yowane ke na kuzonzila Yelusalemi, mbanza ya ntinu, mutindu mbanza ya Yesu, kisika bantu yambaka yandi mbote ve (tala 2.4-25). Na milonga ya nkaka (1.46, 7.41,52), Yowane ke na kuzonza ti Nazaleti kele mbanza ya Yesu (sika yandi zingaka na bibuti ya yandi), mpe Ngalili kizunga ya yandi.

na Yelusalemi na mukembo ya Paki. Bawu vwan-daka me tala bimangu nyonso yina yandi vwan-daka me sala kuna.

⁴⁶ Na manima, yandi vutukaka na mbanza Kaana na Ngalili, kisika yandi kitulaka maza na vinu. Kalaka ya luyalu vwandaka kuna. Mwana ya yandi ya bakala vwandaka na kimbevo kuna na mbanza Kapenawume.

⁴⁷ Ntangu yandi kuwaka ti Yesu bikaka Zude samu na kukwiza na Ngalili, yandi kwendaka na sika ya Yesu, mpe lombaka yandi na kwiza kubelusa mwana ya yandi yina vwandaka pene-pene na lufwa.

⁴⁸ Yesu zabisaka yandi: «Kana beno tala ve bidimbu mpe mambu ya ngitukulu, beno lenda kukwikila ve.»

⁴⁹ Kasi kalaka ya luyalu vwandaka tatamana, mpe tubaka: «Mfumu, kwiza na yinzo ya munu ntete mwana ya munu kufwa.»

⁵⁰ Yesu zabisaka yandi: «Vutuka na yinzo. Mwana ya nge kele moyo.» Bakala yina kwikilaka na mambu yina Yesu zabisaka yandi, mpe vutukaka na yinzo ya yandi.

⁵¹ Na nzila, ntangu yandi vwandaka vutuka na yinzo, bisadi ya yandi kwizaka bwabana yandi, mpe tubaka: «Mwana ya nge kele moyo.»

⁵² Yandi yufulaka bawu: «Na wapi ngunga mwana belukaka?» Bisadi vutulaka: «Dibawu manisaka yandi mazono na ngunga ya ntete ya manima ya midi.»

⁵³ Na yina, tata ya mwana bambukaka moyo ti ni na ngunga yina Yesu zabisaka yandi: «Mwana ya

nge kele moyo.» Katuka ntangu yina, yandi mpe dikanda ya yandi nyonso kwikilaka.

⁵⁴ Yayi ni kidimbu ya zole yina Yesu salaka na Ngalili, ntangu yandi katukaka na Zude.

5

Yesu belusaka kikata

¹ Na manima ya mwa bilumbu, Yesu kwendaka na Yelusalemi samu na mukembo mosi ya ba-Zwife.

² Pene-pene na mwelo ya mbanza, mwelo ya Mameme, vwandaka na kizinga yina ba vwandaka bokila Betesada na ndinga ya ba-Ebeleyo. Yawu vwandaka na misampa tanu ya yinda.

³ Bambevo mingi vwandaka ya kulala na kati ya misampa yina: bampofo, bikata mpe bantu ya bifuuma. [Bawu vwandaka vingila ti maza ningana,

⁴ samu ti konso ntangu, mbazi ya Mfumu vwandaka kulumuka na kizinga yina, mpe vwandaka ningisa maza. Na yina, mbevo ya ntete yina vwandaka kota na manima ya kuningana ya maza vwandaka beluka na kimbevo ni kimbevo yina vwandaka na yandi*.]

⁵ Ya vwandaka kuna na muntu yina vwandaka kikata katuka bamvula makumi tatu na nana.

⁶ Yesu talaka yandi ya kulala. Yandi zabaka ti yandi vwandaka mutindu yina katuka ntama. Yesu yufulaka yandi: «Nge zola kubeluka?»

* **5:4** Na babibiliya ya nkaka ya ntama, mwa ndambu ya kibuku ya 3 mpe kibuku ya 4, ba bwelaka yawu na kubwela.

⁷ Mbevo vutulaka: «Mfumu, mu ke na muntu ve yina lenda kukotisa munu na kizinga ntangu maza ke bandaka na kuningana. Ntangu mu ke sosaka na kukota, muntu ya nkaka ke tekilaka munu.»

⁸ Yesu zabisaka yandi: «Telama! Baka nkwala ya nge, mpe tambula.»

⁹ Kaka na ntangu yina, muntu yango belukaka. Yandi bakaka nkwala ya yandi, mpe tambulaka. Mambu yayi salamaka na kilumbu ya saba.

¹⁰ Na yina, bamfumu ya ba-Zwife bokilaka muntu yina Yesu belusaka. Bawu zabisaka yandi: «Ya kele kilumbu ya saba, mpe nge kele ve na muswa ya kunata nkwala ya nge.»

¹¹ Kasi yandi vutulaka: «Muntu yina me belusa munu me tubila munu: Baka nkwala ya nge, mpe tambula.»

¹² Bawu yufulaka yandi: «Nani me zabisa nge: Baka nkwala ya nge, mpe tambula?»

¹³ Kasi muntu yina belukaka zabaka ve nani belusaka yandi. Yesu vwandaka me kota na nkonga mpe vwandaka talana dyaka ve.

¹⁴ Na manima, Yesu bwabanaka muntu yango na Yinzo ya Nzambi, mpe zabisaka yandi: «Tala! Nge me beluka. Kusumuka dyaka ve, samu ti dyambu ya kulutula yimbi kumina nge ve.»

¹⁵ Na yina, muntu yango kwendaka zabisa na bamfumu ya ba-Zwife ti ni Yesu belusaka yandi.

¹⁶ Na yina, ba-Zwife bandaka na kukwamisa Yesu, samu ti yandi belusaka muntu na kilumbu ya saba.

¹⁷ Kasi Yesu zabisaka bawu: «Tata ya munu ke na kusala tii ntangu yayi. Munu mpe, mu ke na

kusala.»

¹⁸ Ntangu ba-Zwifwe kuwaka mutindu yina, ba vwandaka sosa ya kulutula na kufwa Yesu kaka ve, samu ti Yesu vwandaka zitisa ve kilumbu ya saba, kasi mpe samu ti yandi tubaka ti Nzambi keke Tata ya yandi. Na yina, yandi vwandaka lakisa ti yandi keke mutindu mosi na Nzambi.

Lutumu ya Mwana ya Nzambi

¹⁹ Yesu tubilaka dyaka bawu: «Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Mwana ya Nzambi lenda kusala kima ve na ngolo ya yandi mosi. Yandi ke salaka kaka mambu yina yandi ke talaka na sika ya Tata yandi, samu ti mambu nyonso yina Tata ke salaka, Mwana mpe ke salaka yawu.

²⁰ Tata ke zolaka Mwana, mpe ke lakisaka yandi mambu nyonso yina yandi ke salaka. Tata ke lakisa yandi bisalu ya kulutula nene, samu ti beno yituka.

²¹ Mutindu Tata ke vumbulaka bantu ya kufwa, mpe ke pesaka bawu luzingu, ni mutindu yina mpe, Mwana ke pesaka luzingu na konso muntu yina yandi zola.

²² Tata ke fundisaka muntu ve, kasi yandi pesaka Mwana lutumu nyonso ya kufundisa,

²³ samu ti bantu nyonso zitisa Mwana mutindu bawu ke zitisaka Tata. Muntu yina ke na kuzitisa ve Mwana ke na kuzitisa ve Tata yina fidisaka Mwana.

²⁴ «Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Muntu yina ke kuwaka mambu ya munu, mpe ke kwikilaka Tata yina fidisaka munu ke na luzingu ya seko. Yandi ke funduswa ve, kasi yandi me katuka

yimeni na lufwa ya kimpeve[†] samu na kuzwa luzingu.

²⁵ Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Ngunga me kuma pene-pene, mpe yawu me kuma yimeni, ntangu bantu ya kufwa na kimpeve ke kuwa ndinga ya Mwana ya Nzambi, mpe bayina ke kuwa yawu, ke zinga.

²⁶ «Mutindu Tata ke na lulendo ya kupesa luzingu, ni mutindu yina mpe, Mwana ke na lulendo ya kupesa luzingu, samu ti Tata ya yandi pesaka yandi yawu.

²⁷ Tata pesaka Mwana lutumu ya kufundisa bantu, samu ti yandi kele Mwana ya Muntu.

²⁸ Beno yituka ve samu na yawu. Ngunga me kuma pene-pene ntangu bantu nyonso na bandyamu ke kuwa ndinga ya Mwana ya Muntu,

²⁹ mpe ke vumbuka na lufwa. Bayina salaka mambu ya mbote ke vumbuka na lufwa samu na kuzwa luzingu, mpe bayina salaka mambu ya yimbi ke vumbuka na lufwa samu na lufundusu.

³⁰ Mu lenda kusala kima ve na lulendo ya munu mosi. Mu ke na kufundisa mutindu Tata ke na kuzabisa munu, mpe lufundusu ya munu kele ya kulunga, samu ti mu ke na kusala ve mambu na luzolo ya munu, kasi na luzolo ya Nzambi yina fidisaka munu.»

Kimbangi ya Yesu

³¹ «Kana mu kele mbangi ya munu mosi, kimbangi ya munu kele ya kufwanana ve.

[†] 5:24 Awa Yowane ke na kuzonzila bantu yina kufwaka na kimpeve samu na kuswasikisa bawu na bantu ya kufwa na bandyamu yina yandi ke na kuzonzila na mulonga ya 28.

³² Kasi muntu ya nkaka kele mbangi ya munu, mpe mu zaba ti kimbangi ya yandi kele ya tsyelika.

³³ Beno fidisaka bantu na sika ya Yowane, mpe Yowane tubaka kimbangi ya tsyelika.

³⁴ Mu kele ve na nsatu ya kimbangi ya muntu. Kasi mu ke na kuzonzila yawu, samu ti beno vuuka.

³⁵ Yowane vwandaka mutindu mwinda ya kumana yina bantu nyonso lenda kutala, mpe beno zolaka na kuyangalala na nsemu ya yandi kaka mwa ntangu.

³⁶ «Kasi mu ke na kimbangi ya kulutila nene na yina ya Yowane: Bisalu yina Tata pesaka munu na kusala, ni yina mu ke na kusala, mpe yawu ke na kulakisa ti Tata fidisaka munu.

³⁷ Tata yina fidisaka munu tubaka kimbangi ya munu. Kasi beno me kuwaka ntete ve ndinga ya yandi, mpe me talaka ntete ve kizizi ya yandi.

³⁸ Beno ke ndimaka ve mambu ya yandi, samu ti beno ke kwikilaka ve na muntu yina yandi fidisaka.

³⁹ Beno ke longokaka Dibuku ya Nzambi, samu ti beno ke kanisaka ti yawu ke pesa beno luzingu ya seko. Ni yawu ke salaka kimbangi ya munu.

⁴⁰ Kasi beno ke na kuzola ve na kukwiza na sika ya munu samu na kuzwa luzingu.

⁴¹ «Nkembo ya munu ke katukaka ve na sika ya bantu.

⁴² Kasi mu zaba beno: Beno ke zolaka ve Nzambi na bantima ya beno.

⁴³ Mu me kwiza na Nkumbu ya Tata ya munu, mpe beno ke na kuyamba munu ve. Kasi, kana

muntu ya nkaka kwiza na nkumbu ya yandi mosi, beno ke yamba yandi.

⁴⁴ Wapi mutindu beno ke lenda na kukwikila? Beno ke sosaka kaka ti bampangi zonza mambu ya mbote na banzutu ya beno, kasi beno ke sosaka ve ti yandi mosi Nzambi zonza mambu ya mbote na banzutu ya beno.

⁴⁵ «Beno kanisa ve ti mu ke funda beno na sika ya Tata. Muntu yina ke funda beno ni Moyize yina beno salaka kiminu.

⁴⁶ Ya tsyelika, kana beno kwikilaka Moyize, beno zolaka kwikila munu mpe, samu ti mambu yina yandi sonikaka me tadila munu.

⁴⁷ Kasi, kana beno ke na kukwikila ve na mambu yina Moyize sonikaka, wapi mutindu beno lenda kukwikila na mambu yina mu ke na kuzonza?»

6

Yesu dikilaka babakala mafunda tanu

(Mat 14.13-21; Mke 6.30-44; Lke 9.10-17)

¹ Na manima, Yesu kwendaka na simu ya nkaka ya dyanga ya Ngalili (Ya kele dyanga ya Tibelyade).

² Nkonga ya nene ya bantu vwandaka landa yandi, samu ti bawu vwandaka tala bidimbu yina yandi vwandaka sala na kubelusa bambevo.

³ Yesu yulukaka na mongo, mpe vwandaka kuna na bilandi ya yandi.

⁴ (Paki, mukembo ya ba-Zwife, vwandaka kuma pene-pene).

⁵ Ntangu Yesu talaka nkonga ya nene ya bantu yina vwandaka kwiza na sika ya yandi, yandi

yufulaka Filipe: «Wapi sika beto lenda sumba mampa, samu na kudikisa bantu yayi?»

⁶ (Yesu zabaka yinki yandi zolaka sala. Kasi yandi yufulaka kyuvu yayi samu na kutonta Filipe.)

⁷ Na yina, Filipe vutulaka: «Ata ti beto sumba mampa ya Badenalya bankama zole (200), konso muntu ke kuzwa ve kibuku ya dimpa.»

⁸ Kilandi ya nkaka, Andele leki ya Simoni Pyele, tubaka:

⁹ «Ya kele awa na ditoko mosi yina ke na mampa tanu ya oloze* na bambisi zole. Kasi yawu lenda kulunga ata fyoti, samu ti bantu me lutila mingi.»

¹⁰ Yesu tubaka: «Beno vwandisa bawu.» Kisika yina vwandaka na matiti mingi. Bantu nyonso vwandaka na ntoto. Lutangu ya babakala yina vwandaka kuna lendaka vwanda mafunda tanu (5 000).

¹¹ Na yina, Yesu bakaka mampa. Yandi tondaka Nzambi, mpe kabulaka yawu na bantu yina vwandaka kuna. Yandi bakaka mpe bambisi, mpe kabulaka bawu. Yandi pesaka bawu yawu mutindu konso muntu vwandaka zola.

¹² Ntangu bawu nyonso yukutaka, Yesu tubaka na bilandi ya yandi: «Beno lokota bibuku yina me bikana samu ti yawu kubeba ve.»

¹³ Bawu lokotaka yawu, mpe fulusaka bitunga kumi na zole na bibuku ya mampa yina bikanaka na mampa tanu ya oloze yina bantu kudyaka.

¹⁴ Ntangu bantu talaka kidimbu yina Yesu vwandaka me sala, bawu tubaka: «Ya tsyelika,

6:7 Mat 18:28 * **6:9** Oloze kele mutindu ya mbuma yina bantu ke nikaka samu na kuzwa mfumfuta ya kuyidika kiputi ya mampa.

muntu yayi ke Mumbikudi yina fwanaka kwiza na yinza.»

¹⁵ Mutindu Yesu zabaka ti bantu zolaka kwiza kubaka yandi na ngolo samu na kusala yandi ntinu, yandi kabukaka dyaka na bawu, mpe kwendaka yandi mosi na mongo.

*Yesu tambulaka na zulu ya maza
(Mat 14.22-33; Mke 6.45-52)*

¹⁶ Ntangu mpimpa kumaka, bilandi ya yandi kulumukaka na kumu ya dyanga.

¹⁷ Bawu kotaka na bwatu samu na kukwenda na mbanza Kapenawume na lweka ya nkaka ya dyanga. Ya vwandaka me kuma mpimpa, mpe Yesu vwandaka ntete ve kintwadi na bawu.

¹⁸ Mupepe ya ngolo vwandaka fula mpe vwandaka nanguna maza ya dyanga.

¹⁹ Ntangu bawu vwandaka me sala Basitade makumi zole na tanu to makumi tatu, bawu talaka Yesu yina vwandaka kwiza na sika ya bawu na kutambula na zulu ya maza, mpe boma kumaka na bawu.

²⁰ Kasi Yesu tubilaka bawu: «Beno tala boma ve! Ya kele munu.»

²¹ Na yina, bawu zolaka kotisa yandi na bwatu. Kasi, kaka na ntangu yina, bawu kumaka na kisika yina bawu vwandaka kwenda.

Yesu kele dimpa yina ke pesaka luzingu

²² Na kilumbu yina landaka, nkonga ya bantu yina bikanaka na simu ya nkaka ya dyanga zabaka ti kaka bwatu mosi vwandaka kuna kilumbu yina lutaka. Ba zabaka mpe ti Yesu

kwendaka ve kintwadi na bilandi ya yandi, kasi bilandi kwendaka bawu mosi.

²³ Babwatu ya nkaka yina vwandaka me katuka na mbanza Tibeyale kumaka na kisika yina bantu kudyaka mampa na manima ya lusambulu ya matondo yina Mfumu Yesu salaka.

²⁴ Ntangu bantu talaka ti Yesu mpe bilandi ya yandi vwandaka ve kuna, bawu kotaka na babwatu, mpe kwendaka na mbanza Kapenawume samu na kusosa Yesu.

²⁵ Bawu talaka yandi na simu ya nkaka ya dyanga, mpe yufulaka yandi: «Mulongisi, wapi ntangu nge kumaka awa?»

²⁶ Yesu vutulaka: «Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Beno ke na kusosa munu, samu ti beno kudyaka mampa, mpe beno yukutaka, kasi ve samu ti beno me bakula nsasa ya bidimbu ya munu.

²⁷ Beno sala ve samu na madya yina ke bebaka, kasi beno sala samu na madya yina ke vwanda tii na luzingu ya seko. Ni Mwana ya Muntu ke pesa beno madya yina, samu ti Tata Nzambi lakisaka na pwelele nyonso ti ni yandi, yandi soolaka.»

²⁸ Bawu yufulaka dyaka yandi: «Yinki beto fwana kusala samu na kusala bisalu yina Nzambi ke zolaka?»

²⁹ Yesu vutulaka: «Kisalu yina Nzambi ke zolaka ti beno sala ni kukwikila muntu yina yandi fidisaka.»

³⁰ Na yina, bawu zabisaka yandi: «Wapi kidimbu nge ke lakisa beto samu ti beto kwikila nge? Yinki nge ke sala?»

³¹ Na yinsi ya kuyuma, bankooko ya beto kudyaka madya yina ba ke bokilaka mane,

mutindu ba sonikaka na Dibuku ya Nzambi: “Yandi pesaka bawu mampa yina katukaka na zulu.”»

³² Kasi Yesu vutulaka: «Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Ni Moyize ve pesaka beno dimpa yina katukaka na zulu, kasi ni Tata ya munu ke pesaka beno dimpa ya tsyelika yina ke katukaka na zulu.

³³ Dimpa ya Nzambi, ni yina katukaka na zulu, mpe yina ke pesaka luzingu na bantu nyonso.»

³⁴ Na yina, bawu tubaka: «Mfumu, pesa beto dimpa yina ntangu nyonso.»

³⁵ Yesu zabisaka bawu: «Mu kele dimpa yina ke pesaka luzingu. Muntu yina ke kwiza na sika ya munu ke vwanda dyaka ve na nsatu, mpe muntu yina ke kwikila munu ke vwanda dyaka ve na nsatu ya maza.

³⁶ Kasi, mu me tubilaka beno yawu: Beno me tala, kasi beno ke na kukwikila ve.

³⁷ «Bantu nyonso yina Tata ke na kupesa munu ke kwiza na sika ya munu, mpe mu ke bingisa ve muntu yina ke kwiza na sika ya munu.

³⁸ Mu katukaka na zulu samu na kusala luzolo ya Tata yina fidisaka munu, kasi luzolo ya munu mosi ve.

³⁹ Luzolo ya Tata yina fidisaka munu kele ti mu zimbisa muntu ve na bayina nyonso yandi pesaka munu, kasi mu vumbula bawu na lufwa na kilumbu ya nsuka.

⁴⁰ Ya tsyelika, luzolo ya Tata ya munu kele ti konso muntu yina ke na kutala Mwana ya Nzambi, mpe ke na kukwikila yandi, kuzwa luzingu ya seko. Na kilumbu ya nsuka, mu ke

vumbula yandi na lufwa.»

⁴¹ Na yina, ba-Zwife bandaka na kunyunguta, samu ti Yesu tubaka: «Mu kele dimpa yina katukaka na zulu.»

⁴² Bawu vwandaka tuba: «Bakala yayi kele Yesu, mwana ya Yosefi. Beto zaba tata mpe mama ya yandi. Wapi mutindu yandi lenda kutuba ti yandi katukaka na zulu?»

⁴³ Yesu zabisaka bawu: «Beno bika na kunyunguta.

⁴⁴ Muntu ve lenda kukwiza na sika ya munu kana Tata yina fidisaka munu me bokila yandi ve. Kasi muntu yina ke kwiza na sika ya munu, mu ke vumbula yandi na lufwa na kilumbu ya nsuka.

⁴⁵ Mimbikudi sonikaka: “Nzambi ke longisa bantu nyonso.”

«Konso muntu yina ke kuwaka Tata, mpe ke ndimaka ndongosolo ya yandi ke kwizaka na sika ya munu.

⁴⁶ Muntu ve me talaka Tata, kasi kaka Mwana yina katukaka na sika ya Nzambi me talaka Tata.

⁴⁷ Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Muntu yina ke kwikilaka ke na luzingu ya seko.

⁴⁸ Mu kele dimpa yina ke pesaka luzingu.

⁴⁹ Na yinsi ya kuyuma, bankooko ya beno kudyaka dimpa yina ba ke bokilaka mane, kasi bawu kufwaka.

⁵⁰ Kasi, awa kele dimpa yina me katuka na zulu. Muntu yina ke kudya yawu ke kufwa ve.

⁵¹ Ni munu kele dimpa yina me katuka na zulu, mpe yina ke pesaka luzingu. Kana muntu kudya dimpa yina, yandi ke zinga seko. Dimpa yina ni

musuni ya munu. Mu ke pesa yawu samu ti bantu nyonso kuzwa luzingu.»

⁵² Ntangu ba-Zwife kuwaka mambu yina, bawu bandaka na kuswana na ngolo nyonso bawu na bawu. Bawu vwandaka tuba: «Wapi mutindu muntu yayi lenda kupesa beto nzutu ya yandi samu na kudya yawu?»

⁵³ Na yina, Yesu zabisaka bawu: «Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Kana beno kudya ve nzutu ya Mwana ya Muntu, mpe kana beno kunwa ve menga ya yandi, beno ke kuzwa ve luzingu.

⁵⁴ Muntu yina ke kudya musuni ya munu, mpe yina ke kunwa menga ya munu ke kuzwa luzingu ya seko. Na kilumbu ya nsuka, mu ke vumbula yandi na lufwa,

⁵⁵ samu ti musuni ya munu kele madya ya tsyelika, mpe menga ya munu malafu ya tsyelika.

⁵⁶ Muntu yina ke kudya musuni ya munu, mpe yina ke kunwa menga ya munu ke zinga na munu, mpe mu ke zinga na yandi.

⁵⁷ Tata yina kele moyo fidisaka munu, mpe mu ke zingaka samu na yandi. Mutindu mosi, muntu yina ke kudya nzutu ya munu ke zinga mpe samu na munu.

⁵⁸ Nzutu ya munu, ni dimpa yina me katuka na zulu. Yawu kele mutindu mosi ve na dimpa yina kudyaka bankooko ya beno yina me kufwaka. Muntu yina ke kudya dimpa yayi ke zinga seko.»

⁵⁹ Yesu tubaka mambu yina ntangu yandi vwandaka longa bantu na yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife na mbanza Kapenawume.

Yesu ke na mambu yina ke pesaka luzingu ya mankululu

⁶⁰ Na manima ya kuwa mambu yina Yesu zonzaka, bilandi mingi ya yandi tubaka: «Ndongosolo yayi me lutila ngolo. Ata muntu lenda kundima yawu.»

⁶¹ Yesu zabaka ti bilandi ya yandi vwandaka nyunguta samu na mambu yina yandi vwandaka me zonza. Ni yawu yina, yandi yufulaka bawu: «Mambu yayi ke na kusala beno mpasi na ntima?

⁶² Na yina, yinki beno ke tuba ntangu beno ke tala Mwana ya Muntu kuvutuka na kisika yina yandi vwandaka ntete?

⁶³ Mpeve ke pesaka luzingu, kasi nzutu kele kima ya mpamba. Mambu yina mu me zabisa beno kele Mpeve mpe luzingu.

⁶⁴ Kasi, na kati ya beno kele na bayina ke na kukwikila ve.» (Katuka mbandukulu, Yesu zabaka bayina vwandaka kwikila yandi ve, mpe nani zolaka yekula yandi.)

⁶⁵ Yandi zonzaka dyaka: «Ni samu na yawu, mu zabisaka beno ti muntu ve lenda kukwiza na sika ya munu kana Tata me pesa yandi ve luve ya kukwiza.»

⁶⁶ Katuka ntangu yina, bilandi mingi bikaka yandi, mpe vwandaka tambula dyaka ve kintwadi na yandi.

⁶⁷ Na yina, Yesu tubaka na bilandi kumi na zole ya yandi: «Beni mpe, beno zola kukwenda?»

⁶⁸ Kasi Simoni Pyele tubaka: «Mfumu, na sika ya nani beto ke kwenda? Nge ke na mambu yina ke pesaka luzingu ya seko.

⁶⁹ Ntangu yayi, beto ke na kukwikila, mpe beto zaba ti nge kele Muntu ya Longo yina Nzambi fidisaka.»

⁷⁰ Yesu tubilaka dyaka bawu: «Mu soolaka beno kumi na zole, kasi mosi na kati ya beno kele mwana ya Satana.»

⁷¹ Na kutuba mutindu yina, Yesu vwandaka zonzila Yuda, mosi ya bilandi kumi na zole, mwana ya Simoni Isekayote, yina fwanaka yekula Yesu.

7

Bampangi ya Yesu ke na kukwikila yandi ve

¹ Na manima, Yesu landaka nzyetolo ya yandi na Ngalili. Yandi vwandaka zola ve kukwenda na Zude, samu ti bamfumu ya ba-Zwife vwandaka sosa kufwa yandi.

² Mukembo ya Mileba ya ba-Zwife kumaka pene-pene,

³ mpe bampangi ya Yesu tubilaka yandi: «Katuka awa, mpe kwenda na Zude, samu ti bilandi ya nge tala bimangu yina nge ke na kusalaka.

⁴ Ata muntu ke salaka mambu na mansweki kana yandi zola ti bantu zaba yandi. Mutindu nge ke na kusala bimangu ya nene, sala ti bantu nyonso zaba nge.»

⁵ (Bampangi ya yandi mpe vwandaka kwikila yandi ve.)

⁶ Yesu vutulaka: «Ntangu ya munu me lunga ntete ve. Kasi na beno, ntangu ni ntangu ke kaka ya kulunga.

⁷ Bantu ya yinza lenda kuyina beno ve. Bawu ke na kuyina munu, samu ti mu ke na kutuba ti mavanga ya bawu kele yimbi.

⁸ Beno lenda kukwenda ya beno na mukembo. Mu ke kwenda ve, samu ti ntangu ya munu me lunga ntete ve.»

Yesu kwendaka na mukembo ya Mileba na Yelusalemi

⁹ Na manima ya kuzabisa bawu mutindu yina, Yesu bikanaka na Ngalili.

¹⁰ Bampangi ya yandi kwendaka na Yelusalemi na mukembo. Na manima, Yesu mpe kwendaka kuna, kasi yandi kwendaka na mansweki, ata kutalana na bantu.

¹¹ Kuna, bamfumu ya ba-Zwife vwandaka sosa yandi. Bawu vwandaka yufula: «Wapi kisika yandi kele?»

¹² Na kati ya nkonga, bantu vwandaka zonzila yandi mingi. Bawu vwandaka tuba: «Yandi kele muntu ya mbote.» Kasi bantu ya nkaka vwandaka tuba: «Yandi ke na kuvuna bantu.»

¹³ Kasi ata muntu vwandaka zonzila Nkumbu ya Yesu na pwelele nyonso, samu ti bawu vwandaka na boma ya bamfumu ya ba-Zwife.

¹⁴ Ntangu mukembo kumaka na kati-kati, Yesu kwendaka na Yinzo ya Nzambi, mpe bandaka na kulonga.

¹⁵ Na kuwa mambu yina yandi vwandaka zonza, ba-Zwife yitukaka mpe tubaka: «Wapi mutindu yandi me sala na kuzaba mbote Dibuku ya Nzambi ata kulongoka yawu?»

16 Yesu vutulaka: «Ndongosolo ya munu ke katukaka ve na munu mosi, kasi na Nzambi yina fidisaka munu.

17 Kana muntu zola kusala mambu yina Nzambi ke zolaka, yandi ke zaba kana ndongosolo ya munu ke katukaka na Nzambi, to kana mu ke zonzaka mambu yina ke katukaka na munu mosi.

18 Muntu yina ke zonzaka mambu na nkumbu ya yandi mosi ke sosaka nkembo ya yandi mosi. Kasi muntu yina ke sosaka na kukembisa muntu yina fidisaka yandi ke zonzaka mambu ya tsyelika, mpe ata dyambu ya luvunu ke na yandi.

19 Moyize pesaka beno Misiku, kasi ata muntu na kati ya beno ke zitisaka yawu. Na yina, samu na yinki beno ke na sosa kufwa munu?»

20 Nkonga vutulaka: «Nge ke na mpeve ya yimbi! Nani ke na sosa kufwa nge?»

21 Yesu zonzaka dyaka: «Mu me sala kaka kimumu mosi, mpe beno nyonso me yituka?

22 Moyize pesaka beno lutumu ya kuzengisa bana bubakala (ya tsyelika, lutumu yayi katukaka ve na Moyize, kasi na bankooko ya beno ya ntete), mpe beno ke zengisaka bana bubakala na kilumbu ya Saba mpe.

23 Kana beno ke zengisaka bana bubakala na kilumbu ya Saba samu na kuzitisa Misiku ya Moyize, samu na yinki beno dasukaka na munu ntangu mu belusaka muntu na kilumbu ya Saba?

24 Beno fundisa ve na kulanda kaka mambu yina ke talanaka na meso ya beno. Kasi, beno fundisa na kulanda butsyelika.»

Yesu lendaka vwanda Masiya?

²⁵ Ndambu ya bantu ya Yelusalemi vwandaka tuba: «Ni muntu yayi ve ba ke na sosa kufwa?

²⁶ Beno tala! Yandi ke na kuzonza na ntwala ya bantu nyonso, mpe ata muntu ke na kuyimina yandi. Na yina, bamfumu ya beto me ndima ya tsyelika ti yandi kele Masiya?

²⁷ Ntangu Masiya ke kwiza, ata muntu ke zaba wapi kisika yandi ke katuka. Kasi yandi yayi, beto nyonso zaba wapi kisika yandi katukaka.»

²⁸ Yesu vwandaka longi na Yinzo ya Nzambi. Na yina, yandi zonzaka na ngolo: «Beno zaba nani mu kele, mpe wapi sika mu katukaka? Mu kwizaka na ngolo ya munu mosi ve, kasi muntu yina fidisaka munu kele muntu ya kusadila kivuvu, kasi beno zaba yandi ve.

²⁹ Mu zaba yandi, samu ti mu katukaka na sika ya yandi, mpe ni yandi fidisaka munu.»

³⁰ Na yina, bawu sosaka na kukanga Yesu, kasi ata muntu simbaka yandi, samu ti ngunga ya yandi lungaka ntete ve.

³¹ Na kati ya nkonga, bantu mingi kwikilaka yandi, mpe vwandaka tuba: «Ntangu Masiya ke kwiza, bidimbu yina yandi ke sala ke lutila yina muntu yayi ke na kusalaka?»

³² Ba-Falisyé kuwaka mambu yina bantu vwandaka nyunguta samu na Yesu. Na yina, kintwadi na bamfumu ya banganga-Nzambi, bawu fidisaka mikengi na Yinzo ya Nzambi samu na kukanga Yesu.

³³ Yesu tubaka: «Mu ke ntete na beno mwa bilumbu. Na manima, mu ke vutuka na sika ya muntu yina fidisaka munu.

³⁴ Beno ke sosa munu, mpe beno ke tala munu ve, samu ti beno lenda kukwiza ve na kisika yina mu ke vwanda.»

³⁵ Na yina, ba-Zwifwifwanda vwanakawanda yufula bawu na bawu: «Wapi sika yandi ke kwenda, kisika yina beto lenda kutala yandi ve? Yandi ke kwenda na sika ya ba-Zwifwifwanda yina ke zingaka na kati ya ba-Ngeleke? To yandi ke kwenda kulonga ba-Ngeleke?»

³⁶ Yinki zola kutuba mambu yayi yina yandi me zonga: Beno ke sosa munu, mpe beno ke tala munu ve, samu ti beno lenda kukwiza ve na kisika yina mu ke vwanda.»

Maza yina ke pesaka luzingu

³⁷ Na kilumbu ya nsuka ya mukembo, kilumbu ya kulutula mfunu, Yesu telamaka na ntuala ya nkonga, mpe tubaka na ngolo: «Kana muntu ke na nsatu ya kunwa maza, yandi kwiza na sika ya munu, mpe yandi kunwa.»

³⁸ Mutindu ba sonikaka na Dibuku ya Nzambi: Kana muntu kwikila munu, “bantzadi ya maza yina ke pesaka luzingu ke basika na ntima ya yandi.”»

³⁹ (Yesu vwanakawanda zonzila Mpeve ya Longo yina fwanaka kulumuka na bayina vwanakawanda kwikila yandi. Kasi na ntangu yina, Nzambi vwanakawanda me pesa ntete Mpeve ve, samu ti yandi vwanakawanda me kembisa ntete Yesu ve.)

Ntima-ngolo ya bamfumu ya ba-Zwifwifwanda

⁴⁰ Ntangu nkonga kuwaka mambu yina Yesu zonzaka, ndambu ya bantu vwanakawanda tuba: «Ya tsyelika, muntu yayi kele Mumbikudi.»

⁴¹ Ndambu ya nkaka ya bantu vwandaka tuba: «Yandi kele Masiya.» Bantu ya nkaka dyaka vwandaka tuba: «Masiya ke butuka ve na Ngali.

⁴² Kasi Dibuku ya Nzambi ke tubaka: Masiya ke vwanda muntu ya dikanda ya Davidi, mpe yandi ke butuka na Betelemi, mbanza yina Davidi zingaka.»

⁴³ Na yina, nkonga kabukaka samu na yandi.

⁴⁴ Bantu ya nkaka vwandaka zola kukanga yandi, kasi ata muntu simbaka yandi.

⁴⁵ Ntangu mikengi vutukaka, bamfumu ya banganga-Nzambi mpe ba-Falisiye yufulaka bawu: «Samu na yinki beno me nata yandi ve?»

⁴⁶ Bawu vutulaka: «Ata muntu me zonzaka mutindu yandi.»

⁴⁷ Na yina, ba-Falisiye tubilaka bawu: «Beni mpe, beno me kwikila yandi?»

⁴⁸ Beni zaba mfumu mosi ya beto to mu-Falisiye mosi yina ke na kukwikila muntu yayi?

⁴⁹ Bantu yina ke na kulanda yandi zaba ve Misiku ya Moyize. Bawu kele bantu ba singaka.»

⁵⁰ Nikodeme, mosi na kati ya kimvuka ya ba-Falisiye, yina na ntama kwendaka tala Yesu, tubilaka bawu:

⁵¹ «Mutindu Misiku ya beto ke zabisaka, beto lenda ve kupesa muntu kitumbu mutindu yayi. Beto fwana kuwa ntete yandi, mpe kuzaba yinki yandi me sala.»

⁵² Bawu zabisaka yandi: «Nge kele mpe muntu ya Ngali? Tanga mbote Dibuku ya Nzambi,

mpe nge ke zaba ti ata mumbikudi ke basika na Ngalili.» [

⁵³ Na manima, konso muntu vutukaka na yinzo ya yandi.

8

Kento ya kinsuza

¹ Yesu kwendaka na mongo ya bayinti ya olive.

² Na suka-suka ya kilumbu yina landaka, Yesu vutukaka na Yinzo ya Nzambi, mpe bantu nyonso kwizaka pene-pene ya yandi. Yandi vwandaka, mpe bandaka na kulonga bawu.

³ Milongisi ya Misiku mpe ba-Falisye natinaka yandi kento yina ba simbaka ntangu yandi vwandaka sala kinsuza. Bawu tulaka yandi na kati-kati ya bantu nyonso,

⁴ mpe tubaka: «Mfumu, beto me simba kento yayi ntangu yandi vwandaka sala kinsuza.

⁵ Na Misiku ya beto, Moyize pesaka beto lutumu ya kufwa na matadi bakento ya mutindu yayi. Kasi nge, yinki nge ke na kutuba?»

⁶ Bawu zonzaka mutindu yina samu na kutonta yandi, mpe samu na kuzwa dyambu ya kufundisa yandi. Kasi Yesu kondamaka mpe bandaka na kusonika na ntoto na musapi ya yandi.

⁷ Mutindu bawu vwandaka tatamana na kuyufula yandi, Yesu vumbulaka yintu, mpe tubaka: «Kana na kati ya beno kele na muntu yina me salaka ntete ve disumu, yandi vwanda muntu ya ntete na kubula kento yayi ditadi.»

⁸ Na manima ya kuzonza yawu, yandi kon-damaka mpe bandaka dyaka na kusonika na ntoto.

⁹ Ntangu bawu kuwaka mutindu yina, bawu kwendaka mosi na mosi, kubanda na bakuluntu. Yesu bikanaka yandi mosi na kento yango yina vwandaka kaka ya kutelama na ntwala ya yandi.

¹⁰ Yesu vumbulaka yintu, mpe yufulaka yandi: «Wapi sika bawu me kwenda? Ata muntu me pesa nge kitumbu?»

¹¹ Kento vutulaka: «Muntu ve, Mfumu.»

Na yina, Yesu zabisaka yandi: «Munu mpe, mu ke pesa nge kitumbu ve. Kwenda ya nge, kasi kusumuka dyaka ve*.»]

Yesu kele nsemo ya yinza

¹² Yesu tubaka dyaka na mantwala ya bantu: «Mu kele nsemo ya yinza. Muntu yina ke landa munu ke tambula ve na mpimpa, kasi yandi ke kuzwa nsemo yina ke pesaka luzingu.»

¹³ Ntangu ba-Falisye kuwaka mutindu yina, bawu zabisaka yandi: «Nge ke na kusala kimbangi ya nge mosi. Na yina, yawu kele ya kufwanana ve.»

¹⁴ Yesu vutulaka: «Ya tsyelika, mu ke na kusala kimbangi ya munu mosi. Kasi kimbangi ya munu kele ya tsyelika, samu ti mu zaba wapi kisika mu katukaka, mpe wapi kisika mu ke na kukwenda. Kasi beno zaba ve wapi kisika mu katukaka, to wapi kisika mu ke na kukwenda.

* **8:11** Na babibiliya ya nkaka ya ntama, Yne 7.53 tii na Yne 8.11, kele ve, kasi na babibiliya ya nkaka ya ntama, ba bwelaka yawu na kubwela awa to na manima ya Yne 7.36; Yne 21.25.

¹⁵ Beno ke fundisaka na kimuntu. Kasi mu ke na kufundisa muntu ve.

¹⁶ Kana mu fundisa, lufundusu ya munu kele ya tsyelika, samu ti mu kele munu mosi ve, kasi mu kele kintwadi na Tata yina fidisaka munu.

¹⁷ Ba sonikaka na Misiku ya beno ti ntangu bantu zole ke na kusala kimbangi mutindu mosi, kimbangi ya bawu kele ya tsyelika.

¹⁸ Mu ke na kusala kimbangi ya munu mosi, mpe Tata yina fidisaka munu ke na kusala mpe kimbangi ya munu.»

¹⁹ Kasi ba-Falisye yufulaka yandi: «Wapi sika kele tata ya nge?» Yesu vutulaka: «Beno zaba munu ve, mpe beno zaba ve Tata ya munu. Kana beno zabaka munu, beno zolaka zaba mpe Tata ya munu.»

²⁰ Yesu zonzaka mambu yina, ntangu yandi vwandaka longa na Yinzo ya Nzambi, pene-pene ya kima yina bantu ke tulaka makabu. Ata muntu kangaka yandi, samu ti ngunga ya yandi lungaka ntete ve.

Yesu zabisaka nkwendolo ya yandi

²¹ Yesu zabisaka dyaka bawu: «Mu ke kwenda, mpe beno ke sosa munu. Kasi beno ke kufwa na masumu ya beno, mpe beno lenda kukwenda ve na kisika yina mu ke kwenda.»

²² Na kuwa mutindu yina, ba-Zwife vwandaka yufula bawu na bawu: «Samu na yinki yandi me tuba: beno lenda kukwenda ve na kisika yina mu ke kwenda? Yandi ke kufwa nzutu?»

²³ Yesu vutulaka: «Beno kele bantu ya ntoto, kasi mu kele muntu ya zulu. Beno kele bantu ya yinza yayi, kasi mu kele muntu ya yinza yayi ve.

²⁴ Ni yawu yina, mu me zabisu beno ti beno ke kufwa na masumu ya beno. Kana beno kwikila ve ti “Mu Kele”[†], beno ke kufwa na masumu ya beno.»

²⁵ Na yina, bawu yufulaka yandi: «Nge kele nani?» Yesu vutulaka: «Mu kele muntu yina mu ke na kuzabisaka beno katuka mbandukulu.

²⁶ Mu ke na mambu mingi ya kuzonza mpe ya kufundisa na yina me tadila beno. Kasi Tata yina fidisaka munu ke zonzaka butsyelika, mpe mu ke na kuzabisu na bantu nyonso kaka mambu yina mu longokaka na yandi.»

²⁷ Ba-Zwife vwandaka bakula ve ti Yesu vwan-daka zonzila bawu Tata ya yandi.

²⁸ Na yina, yandi zonzaka dyaka: «Ntangu beno ke zangula Mwana ya Muntu, beno ke zaba ti “Mu Kele”. Beno ke bakula ti mu ke salaka ata dyambu na luve ya munu mosi. Kasi, mu ke zabisaka mambu yina Tata longisaka munu.

²⁹ Muntu yina fidisaka munu kele kintwadi na munu. Yandi ke bikaka munu mosi ve, samu ti mu ke salaka kaka mambu yina yandi ke zolaka.»

³⁰ Ntangu Yesu zonzaka mambu yina, bantu mingi kwikilaka yandi.

Bana ya tsyelika ya Abalayami

[†] **8:24** Mu kele ni Nkumbu ya Nzambi yina Nzambi zabisaka Moyize (tala Kub. 3.14). Yesu ke na kuzonza mutindu yina samu na kulakisa ti yandi kele Nzambi. Yandi zola kulakisa mpe ti ya tsyelika, yandi kele muntu yina yandi ke na kuzabisu bantu.

8:28 Yne 8.24

³¹ Na yina, Yesu tubaka na ba-Zwife yina kwik-ilaka yandi: «Kana beno sala mambu yina mu me zabisa beno, beno ke vwanda ya tsyelika bilandi ya munu.

³² Beno ke zaba butsyelika, mpe butsyelika ke pesa beno kimpwanza.»

³³ Bawu vutulaka: «Beto kele bana ya Abalayami, mpe ata mbala mosi, beto me vwandaka bandongo ya muntu. Wapi mutindu nge lenda kutuba ti beto ke kuzwa kimpwanza?»

³⁴ Yesu zabisaka bawu: «Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Konso muntu yina ke salaka disumu kele mundongo ya disumu.

³⁵ Mwana ke vwandaka bantangu nyonso na dikanda ya yandi, kasi mundongo ve.

³⁶ Kana Mwana pesa beno kimpwanza, beno ke vwanda ya tsyelika bantu ya kimpwanza.

³⁷ Mu zaba ti beno kele bana ya Abalayami. Kasi beno ke na sosa kufwa munu, samu ti beno ke na kundima ve ndongosolo ya munu.

³⁸ Mu ke na kuzonzila beno mambu yina mu talaka na sika ya Tata ya munu. Kasi beno ke na kusala mambu yina tata ya beno zabisaka beno.»

³⁹ Bawu vutulaka: «Tata ya beto, ni Abalayami.» Yesu zabisaka dyaka bawu: «Ya tsyelika, kana beno vwandaka bana ya Abalayami, beno zolaka sala mutindu yandi.

⁴⁰ Mu me zabisa beno butsyelika yina Nzambi tubilaka munu. Kasi beno ke na sosa kufwa munu. Abalayami salaka ve mutindu yina.

⁴¹ Beno ke na kusala mutindu tata ya beno.» Kasi ba-Zwife vutulaka: «Beto kele ve bana ya makangu. Beto ke kaka na Tata mosi, ni Nzambi.»

⁴² Yesu zabisaka bawu: «Ya tsyelika, kana Nzambi vwandaka Tata ya beno, beno zolaka zola munu. Mu katukaka na sika ya Nzambi, mpe mu kele awa samu na yandi. Mu kwizaka ve na luzola ya munu mosi, kasi ni yandi fidisaka munu.

⁴³ Beno ke na kuvisa ve mambu yina mu ke na kutuba, samu ti beno lenda ve kuwa ndongosolo ya munu.

⁴⁴ «Tata ya beno, ni Satana, mpe beno ke zolaka na kusala mambu yina yandi ke zolaka. Katuka mbandukulu, yandi kele muntu yina ke kufwaka bantu, mpe yandi ke lendaka ve na kuzinga na butsyelika, samu ti yandi ke na butsyelika ve. Ntangu yandi ke zonzaka, yandi ke basisaka kaka mambu ya luvunu, samu ti yandi kele muntu ya luvunu, mpe tata ya luvunu.

⁴⁵ Kasi munu, mu ke tubaka butsyelika. Ni yawu yina, beno ke na kukwikila munu ve.

⁴⁶ Nani na kati ya beno lenda kulakisa ti mu me sala disumu? Kana mu ke na kutuba mambu ya tsyelika, samu na yinki beno ke na kukwikila munu ve?

⁴⁷ Muntu ya Nzambi ke kuwaka mambu ya Nzambi. Kasi beno ke kuwaka yawu ve, samu ti beno kele bantu ya Nzambi ve.»

⁴⁸ Na yina, ba-Zwife zabisaka Yesu: «Beto zonzaka ve butsyelika na kutuba ti nge ke muntu ya Samaliya, mpe nge ke na mpeve ya yimbi?»

⁴⁹ Yesu vutulaka: «Mu ke na mpeve ya yimbi ve. Mu ke na kuzitisa Tata ya munu, kasi beno ke na kuyina munu.

⁵⁰ Mu ke sosaka ve nkembo ya munu mosi. Kasi ya kele na muntu yina ke sosilaka munu yawu,

mpe ni yandi ke fundisa beno.

⁵¹ Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Muntu yina ke tumama na ndongosolo ya munu ke kufwa ve.»

⁵² Na yina, ba-Zwife tubaka: «Ntangu yayi, beto me zaba ti ya tsyelika, nge ke na mpeve ya yimbi. Abalayami mpe mimbikudi kufwaka. Kasi nge ke na kutuba ti muntu yina ke tumama na ndongosolo ya nge ke kufwa ve!

⁵³ Nge banza ti nge me lutila mfunu na tata ya beto Abalayami? Yandi mpe mimbikudi kufwaka. Na yina, nge ni nani? Nge zola kulakisa yinki?»

⁵⁴ Yesu vutulaka: «Kana mu ke na kusosa nkembo ya munu mosi, yawu kele mpamba. Muntu yina ke na kukembisa munu ni Tata ya munu yina beno ke na kubokila Nzambi ya beno.

⁵⁵ Beno zaba yandi ve, kasi munu, mu zaba yandi. Kana mu tubaka ti mu zaba yandi ve, mu zolaka vwanda muntu ya luvunu mutindu beno. Kasi mu zaba yandi, mpe mu ke tumamaka na mambu ya yandi.

⁵⁶ Tata ya beno Abalayami yangalalaka, samu ti yandi fwanaka tala nkwizulu ya munu. Yandi talaka yawu, mpe nsayi ya yandi lutilaka.»

⁵⁷ Ba-Zwife tubilaka yandi: «Nge me lungisa ntete ve bamvula makumi tanu, mpe nge ke na kutuba ti nge talaka Abalayami!»

⁵⁸ Yesu vutulaka: «Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Ntete Abalayami butuka, “Mu Kele”.»

⁵⁹ Na yina, bawu lokotaka matadi samu na kubula yandi yawu. Kasi Yesu bumbamaka mpe basikaka na Yinzo ya Nzambi.

9

Yesu belusaka muntu yina butukaka mpofu

¹ Ntangu Yesu vwandaka tambula na nzila, yandi talaka muntu yina butukaka na meso ya kufwa.

² Na yina, bilandi ya yandi yufulaka yandi: «Mulongisi, samu na yinki muntu yayi butukaka mpofu? Samu na masumu ya yandi to ya bibuti ya yandi?»

³ Yesu vutulaka: «Ya kele ve samu na masumu ya yandi to ya bibuti ya yandi. Yandi kele mpofu, samu ti bisalu ya Nzambi talana na nzutu ya yandi.

⁴ Ntangu bwisi ke ntete ya kutsya, beto fwana kusala bisalu ya Nzambi yina fidisaka munu. Mpimpa ke na kukwiza, mpe na ntangu yina, ata muntu ke lenda na kusala.

⁵ Ntangu mu ke ntete na yinza, mu kele nsemo ya yinza.»

⁶ Na manima ya kuzonza mutindu yina, Yesu lobolaka mante na ntoto, mpe salaka mwa potopoto na yawu. Yandi tulaka yawu na meso ya mpofu,

⁷ mpe tubilaka yandi: «Kwenda sukula kizizi na kizinga ya Silowe.» (Nkumbu yayi zola kutuba «Muntu yina ba fidisaka».)

Na yina, mpofu kwendaka sukula kizizi, mpe ntangu yandi vutukaka, yandi vwandaka tala.

⁸ Bamfinangani ya yandi mpe bayina nyonso talaka yandi ntangu yandi vwandaka lomba mbongo, tubaka: «Yayi ni muntu yina vwandaka vwanda ntangu nyonso na ntoto, mpe vwandaka lomba bantu mbongo?»

⁹ Ndambu ya bantu tubaka: «Ni yandi». Bantu ya nkaka: «Ve, ni yandi ve. Ya ke muntu yina ke na kufwanana na yandi.» Kasi yandi mosi tubaka: «Ni munu».

¹⁰ Na yina, bawu yufulaka yandi: «Wapi mutindu nge me sala samu na kutala?»

¹¹ Yandi vutulaka: «Muntu yina ba ke bokilaka Yesu me tula munu mwa poto-poto na meso. Na manima, yandi me zabisa munu: Kwenda sukula kizizi na kizinga ya Silowe. Mu me kwenda kusukula yawu, mpe na mpamukunu, mu me tala.»

¹² Na yina, bawu yufulaka yandi: «Wapi sika yandi kele?» Yandi vutulaka: «Mu zaba ve».

Ba-Falisye pesaka byuvu na mpofo yina Yesu belusaka

¹³ Ba nataka muntu yina vwandaka mpofo na sika ya ba-Falisye.

¹⁴ Kilumbu yina Yesu salaka poto-poto na mante samu na kuzibula yandi meso vwandaka kilumbu ya saba.

¹⁵ Na yina, ba-Falisye yufulaka dyaka muntu yango wapi mutindu meso ya yandi vwandaka me zibuka. Muntu yango vutulaka: «Yandi tulaka munu poto-poto na meso. Na manima, mu kwenda sukula kizizi, mpe ntangu yayi, mu ke na kutala.»

¹⁶ Ndambu ya ba-Falisye vwandaka tuba: «Muntu yayi katukaka ve na sika ya Nzambi, samu ti yandi ke zitisaka ve kilumbu ya saba.» Kasi ba-Falisye ya nkaka vwandaka tuba: «Wapi mutindu muntu ya masumu lenda kusala bidimbu ya

mutindu yayi?» Na yina, ba-Falisye kabukaka na bankonga zole.

¹⁷ Bawu yufulaka dyaka yandi: «Yinki nge ke na kutuba samu na muntu yina me zibula nge meso?» Yandi vutulaka: «Yandi kele mumbikudi.»

¹⁸ Kasi Bamfumu ya ba-Zwife vwandaka kwikila ve ti muntu yango butukaka mpofu, mpe ti yandi vwandaka me banda na kutala. Ni yawu yina, bawu tumisaka bibuti ya yandi.

¹⁹ Bawu yufulaka bibuti: «Bakala yayi kele mwana ya beno? Ya ke ya tsyelika ti yandi butukaka mpofu? Ntangu yayi, wapi mutindu yandi me sala samu na kutala?»

²⁰ Bibuti vutulaka: «Ya tsyelika, beto zaba ti yandi kele mwana ya beto, mpe ti yandi butukaka mpofu.

²¹ Kasi beto zaba ve wapi mutindu yandi me sala samu na kutala, to nani me zibula yandi meso. Benoyufula yandi. Yandi kele kuluntu, mpe yandi mosi lenda kupesa beno mvutu na byuvu yayi.»

²² Bibuti ya yandi zonzaka mutindu yina, samu ti bawu vwandaka na boma ya bamfumu ya ba-Zwife yina vwandaka me baka lukanu ya kubingisa na yinzo ya lusambulu ya ba-Zwife konso muntu yina ke tuba ti Yesu kele Masiya.

²³ Ni samu na yawu bibuti ya mpofu vwandaka me tuba: «Yandi kele kuluntu. Benoyufula yandi beno mosi.»

²⁴ Na yina, ba-Falisye tumisaka na mbala ya zole muntu yina butukaka mpofu, mpe tubilaka yandi: «Kembisa Nzambi na kuzonza butsyelika. Beto zaba ti muntu yina me zibula nge meso kele musumuki.»

²⁵ Yandi vutulaka: «Mu zaba ve kana yandi kele musumuki. Kasi mu zaba kaka dyambu mosi: Mu vwandaka mpofu, kasi ntangu yayi, mu ke na kutala.»

²⁶ Bawu yufulaka dyaka yandi: «Yinki yandi me sala nge? Wapi mutindu yandi me sala samu na kuzibula nge meso?»

²⁷ Yandi vutulaka: «Mu me zabisa ntete beno yawu, kasi beno ke na kundima munu ve. Samu na yinki beno zola kuwa dyaka yawu? Beno mpe, beno zola kuvwanda bilandi ya yandi?»

²⁸ Na yina, bawu bandaka na kufinga yandi, mpe tubilaka yandi: «Ni nge kele kilandi ya yandi. Beto kele bilandi ya Moyize.

²⁹ Beto zaba ti Nzambi zonzaka na Moyize, kasi muntu yayi, beto zaba ve wapi kisika yandi katukaka.»

³⁰ Muntu yina vutulaka: «Ya kele mambu ya ngitukulu! Yandi me zibula munu meso, kasi beno zaba ve wapi kisika yandi katukaka!

³¹ Bantu nyonso zaba ti Nzambi ke kuwaka ve lusambulu ya misumuki. Kasi yandi ke kuwaka lusambulu ya muntu yina ke zitisaka yandi, mpe ke tumamaka na luzolo ya yandi.

³² Katuka mbandukulu ya yinza yayi, beto me kuwaka ntete ve ti muntu me zibula meso ya muntu yina butukaka mpofu.

³³ Kana muntu yayi katukaka ve na sika ya Nzambi, yandi zolaka sala kimangu ve.»

³⁴ Ba-Falisyé zabisaka yandi: «Nge butukaka na masumu, mpe nge zola kulongisa beto!» Na yina, bawu bingisaka yandi.

Bampono ya kimpeve

³⁵ Yesu kuwaka ti ba-Falisye bingisaka muntu yina. Yesu talaka yandi, mpe yufulaka yandi: «Nge ke na kukwikila Mwana ya Muntu?»

³⁶ Yandi vutulaka: «Mfumu, zabisa munu ya kele nani, samu ti mu kwikila yandi.»

³⁷ Yesu tubilaka yandi: «Nge ke na kutala yandi. Ni muntu yina ke na kuzonza na nge ntangu yayi.»

³⁸ Na yina, yandi vutulaka: «Mfumu, mu ke na kukwikila.» Mpe yandi fukamaka na ntwala ya Yesu.

³⁹ Yesu tubilaka yandi: «Mu me kwiza na yinza samu na kusala lufundusu yayi: Bampopo ke tala, mpe bayina ke talaka, ke kuma bampopo.»

⁴⁰ Ndambu ya ba-Falisye yina vwandaka kuna kuwaka mambu yina Yesu zonzaka, mpe yufulaka yandi: «Beto mpe kele bampopo?»

⁴¹ Yesu vutulaka: «Kana beno vwandaka bampopo, beno zolaka vwanda ve na masumu. Kasi mutindu beno ke na kutuba ti beno ke talaka, masumu ya beno kele kaka na beno.»

10

Yesu kele Muvungi ya mbote

¹ Yesu zabisaka bawu: «Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Muntu yina ke kotaka ve na mwelo ya mpaka ya mameme, kasi yina ke yulukaka na kibaka samu na kukota kele muyibi mpe kimpumbulu.

² Muntu yina ke kotaka na mwelo kele muvungi ya mameme.

³ Na yina, mukengi ya mpaka ke zibudilaka yandi mwelo, mpe mameme ke kuwaka ndinga ya yandi. Yandi ke bokilaka konso dimeme ya

yandi na nkumbu ya yawu, mpe ke nataka bawu na ngaanda.

⁴ Ntangu yandi ke manisaka na kubasisa mameme nyonso ya yandi na ngaanda, yandi ke tambulaka na mantwala ya bawu, mpe bawu ke landaka yandi, samu ti bawu zaba ndinga ya yandi.

⁵ Bawu ke landaka ve muntu yina bawu me zaba ve. Ya tsyelika, bawu ke kimaka yandi, samu ti bawu zaba ve ndinga ya yandi.»

⁶ Yesu tubilaka bawu kingana yayi, kasi bawu visaka ve yinki yandi zolaka zonza.

⁷ Na yina, yandi tubilaka dyaka bawu: «Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Mu kele mwelo ya mameme.

⁸ Bayina nyonso tekilaka munu, kele miyibi mpe bimpumbulu, kasi mameme kuwaka bawu ve.

⁹ Mu kele mwelo. Muntu yina ke lutila na munu ke vuuka. Yandi ke kota mpe ke basika mutindu yandi zola, mpe yandi ke kuzwa madya.

¹⁰ Muyibi ke kwizaka kaka samu na kuyiba, kufwa, mpe kumwangisa. Kasi munu, mu me kwiza samu ti bantu kuzwa luzingu, mpe bawu kuzwa yawu ya kulutila.

¹¹ «Mu kele muvungi ya mbote. Muvungi ya mbote ke pesaka luzingu ya yandi samu na mameme ya yandi.

¹² Kasi muntu yina kele muvungi ve ke salaka kaka samu na kuzwa mbongo. Mameme kele ya yandi ve. Ntangu yandi ke tala yingo, yandi ke kima mpe ke bika mameme. Yingo ke bwila mameme ya nkaka, mpe ke mwangisa nkonga nyonso.

¹³ Yandi ke kima, samu ti yandi ke salaka kaka samu na kuzwa mbongo. Yandi kele ve na manyongo samu na mameme.

¹⁴ «Mu kele muvungi ya mbote. Mu zaba mameme ya munu, mpe bawu zaba munu,

¹⁵ mutindu Tata zaba munu, mpe mu zaba yandi. Mu ke pesa luzingu ya munu samu na mameme ya munu.

¹⁶ Mu ke na mameme ya nkaka yina kele ve na kati ya mpaka yayi. Bawu mpe, mu fwana kutwadisa bawu, mpe bawu ke kuwa ndinga ya munu. Na yina, ya ke vwanda kaka na nkonga mosi mpe na muvungi mosi.

¹⁷ Tata ke zolaka munu, samu ti mu ke na kupesa luzingu ya munu samu na kuzwa dyaka yawu.

¹⁸ Ata muntu lenda kukatula munu luzingu. Kasi, mu ke na kupesa yawu na luzolo ya munu mosi. Mu ke na lue ya kupesa yawu, mpe ya kubaka dyaka yawu. Yayi ni lutumu yina Tata pesaka munu.»

¹⁹ Mbala mosi dyaka, ba-Zwife kabukaka samu na mambu yina Yesu zonzaka.

²⁰ Bantu mingi vwandaka tuba: «Samu na yinki beno ke na kuwa yandi? Yandi ke na mpeve ya yimbi! Yandi ke kilawu!»

²¹ Kasi bantu ya nkaka vwandaka tuba: «Muntu yina ke na mpeve ya yimbi lenda kuzonza mutindu yayi ve, mpe yandi lenda kuzibula ve meso ya bampofu.»

Ba-Zwife mangaka Yesu

²² Ntangu ya kukembila mukembo ya Mbyekolo na Yelusalemi kumaka. Ya vwandaka bangonda ya madidi ya ngolo.

²³ Yesu vwandaka tambula na yisi ya Musampa ya Salomoni na ngaanda ya Yinzo ya Nzambi.

²⁴ Na yina, ba-Zwife zungaka yandi, mpe yufu-laka: «Beto me lemba na kuvingila! Kana nge kele Masiya, tubila beto yawu na pwelele nyonso!»

²⁵ Yesu vutulaka: «Mu zabisaka beno yawu, kasi beno ke na kukwikila ve. Bisalu yina mu ke na kusala na nkumbu ya Tata ya munu ke na kusadila munu kimbangi.

²⁶ Kasi beno ke na kukwikila ve, samu ti beno kele ve mameme ya munu.

²⁷ Mameme ya munu ke kuwaka ndinga ya munu. Mu zaba bawu, mpe bawu ke landaka munu.

²⁸ Mu ke pesaka bawu luzingu ya seko, mpe bawu ke kufwa ve. Ata muntu ke katula bawu na maboko ya munu.

²⁹ Tata ya munu yina pesaka munu bawu me lutila bantu nyonso lulendo. Ata muntu lenda kukatula bawu na maboko ya Tata.

³⁰ Munu na Tata, beto kele muntu mosi.»

³¹ Mbala mosi dyaka, ba-Zwife lokotaka matadi samu na kubula yandi yawu.

³² Na yina, Yesu zabisaka bawu: «Mu me sala na ntwala ya beno mambu mingi ya mbote na lulendo ya Tata. Na wapi dyambu ya mbote yina mu me sala, beno ke na kusosa kubula munu matadi?»

³³ Ba-Zwife vutulaka: «Beto ke na kusosa ve kubula nge matadi samu na dyambu ya mbote yina nge me sala, kasi samu ti nge ke na kusafula

Nzambi. Nge kele kaka muntu, kasi nge ke na kutuba ti nge kele Nzambi!»

³⁴ Yesu vutulaka: «Ba sonikaka na Misiku ya beno ti Nzambi tubaka: “Benokale banzambi.”

³⁵ Nzambi ke na kubokila banzambi bantu yina yandi tubilaka mambu ya yandi, mpe beto zaba ti mambu yina ba sonikaka na Dibuku ya Nzambi ke vwanda seko.

³⁶ Tata soolaka munu, mpe fidisaka munu na yinza. Kasi, samu na yinki beno ke na kutuba ti mu me vweza Nzambi, ntangu mu me tuba: Mu kele Mwana ya Nzambi?

³⁷ Kana mu ke na kusala ve bisalu ya Tata ya munu, beno kwikila munu ve!

³⁸ Kasi, kana mu ke na kusala yawu, ata beno kwikila munu ve, beno kwikila kwandi na bisalu yina mu ke na kusala. Na yina, beno ke zaba mpe ke visa ti mu kele na kati ya Tata, mpe Tata kele na kati ya munu.»

³⁹ Na yina, mbala mosi dyaka, bamfumu ya ba-Zwife mekaka na kukanga Yesu. Kasi Yesu katukaka na kisika yina.

⁴⁰ Yandi kwendaka na lweka ya nkaka ya nzadi ya Yolodani, na kisika yina Yowane vwandaka me botika bantu. Yandi lutisaka mwa bilumbu kuna.

⁴¹ Bantu mingi vwandaka kwiza tala yandi. Ba vwandaka tuba: «Yowane salaka ata kidimbu, kasi mambu nyonso yina yandi zabisaka beto samu na muntu yayi vwandaka ya tsyelika.»

⁴² Bantu mingi kwikilaka Yesu na kisika yina.

11

Lufwa ya Lazale

¹ Muntu mosi na nkumbu Lazale kuzwaka kimbevo. Yandi vwandaka zinga na Betani, mbanza ya Maliya mpe Mate bibusi ya yandi.

² Maliya vwandaka kento yina mwangisaka Yesu mananasi, mpe kusunaka yawu na bansuki ya yandi. Ni nkazi ya yandi Lazale vwandaka na kimbevo.

³ Bibusi zole ya yandi fidisaka muntu na sika ya Yesu samu na kutuba: «Mfumu, ndiku ya nge ya luzolo ke na kimbevo ya ngolo.»

⁴ Ntangu Yesu kuwaka nsangu yina, yandi tubaka: «Nsukunu ya kimbevo yayi kele lufwa ve, kasi yawu kele samu na kulakisa nkembo ya Nzambi. Na yina, bunene ya Mwana ya Nzambi ke talana na bantu nyonso.»

⁵ Yesu vwandaka zola Mate, Maliya mpangi ya Mate, mpe Lazale.

⁶ Ntangu yandi kuwaka ti Lazale vwandaka beela, yandi lutisaka dyaka bilumbu zole na kisika yina yandi vwandaka.

⁷ Na manima, yandi tubaka na bilandi ya yandi: «Beto vutuka na Zude.»

⁸ Bilandi vutulaka: «Mulongisi, ntama mingi ve, bantu ya Zude vwandaka sosa kufwa nge na matadi, mpe nge zola kuvutuka dyaka kuna?»

⁹ Yesu tubaka: «Kilumbu ke na bangunga kumi na zole. Konso muntu yina ke na kutambula ntangu bwisi me yila ntete ve lenda kubula ve dibaku, samu ti yandi ke na kutala nsemo ya yinza yayi.

¹⁰ Kasi, konso muntu yina ke na kutambula na mpimpa ke bula mabaku, samu ti nsemo kele na yandi ve.»

¹¹ Na manima ya kuzonza mutindu yina, yandi tubaka: «Mpangi ya beto Lazale me lala. Mu ke kwenda kuvumbula yandi.»

¹² Na yina, bilandi zabisaka yandi: «Mfumu, kana yandi ke ya kulala, yandi ke beluka.»

¹³ Yesu vwandaka zola kutuba ti Lazale me kufwa. Kasi bilandi vwandaka kanisa ti yandi vwandaka zonzila pongi.

¹⁴ Na yina, Yesu zabisaka bawu na pwelele nyonso: «Lazale me kufwa.

¹⁵ Kasi samu na beno, mu ke na kyese samu ti mu vwandaka ve kuna. Na yina, beno ke kwikila munu. Beto kwenda kisika yandi kele.»

¹⁶ Na yina, Toma yina ba vwandaka bokila mpe Dipasa tubaka na bilandi ya nkaka: «Beto mpe, beto kwenda samu na kufwa kintwadi na Yesu.»

Yesu kele mvumbukulu mpe luzingu

¹⁷ Ntangu Yesu kumaka kuna, yandi kuwaka ti ya kumaka bilumbu yiya katuka kilumbu yina ba zikaka Lazale.

¹⁸ Mbanza Betani vwandaka pene-pene na Yelusalemi keba ve na Basitade kumi na tanu,

¹⁹ mpe ba-Zwife mingi ya Yelusalemi kwizaka na sika ya Mate mpe Maliya samu na kubomba bawu na lufwa ya nkazi ya bawu.

²⁰ Ntangu Mate kuwaka ti Yesu vwandaka me kuma pene-pene na mbanza, yandi kwendaka bwabana yandi, kasi Maliya bikanaka na yinzo.

²¹ Mate tubilaka Yesu: «Mfumu, kana nge vwan-daka awa, nkazi ya munu zolaka kufwa ve.

²² Kasi, ata malu-malu yayi, mu zaba ti nyonso yina nge ke lombwa na Nzambi, yandi ke pesa nge yawu.»

²³ Yesu zabisaka yandi: «Nkazi ya nge ke vumbuka na lufwa.»

²⁴ Mate vutulaka: «Mu zaba ti yandi ke vumbuka na lufwa na kilumbu ya nsuka, ntangu bantu nyonso ke vumbuka na lufwa.»

²⁵ Yesu zabisaka yandi: «Mu kele mvumbukulu mpe luzingu. Muntu yina ke salaka kiminu na munu ke zinga ata yandi kufwa.

²⁶ Konso muntu yina kele moyo, mpe yina ke kwikilaka munu ke kufwa ve. Nge ke na kukwikila na mambu yayi?»

²⁷ Mate vutulaka: «Ee, Mfumu, mu me kwikila ti nge kele Masiya, Mwana ya Nzambi yina fwanaka kwiza na yinza.»

²⁸ Na manima ya kuzonza mutindu yina, Mate kwendaka bokila mpangi ya yandi Maliya na lweka, mpe tubilaka yandi: «Mulongisi me kwiza, mpe yandi ke na kuyufula nge.»

²⁹ Ntangu Maliya kuwaka mutindu yina, yandi telamaka, mpe kwendaka na nswalu nyonso kisika vwandaka Yesu.

³⁰ (Yesu vwandaka me kuma ntete ve na mbanza, kasi yandi vwandaka kaka na kisika yina Mate vwandaka me bwabana yandi.)

³¹ Ntangu ba-Zwifwe yina vwandaka bomba Maliya na kati ya yinzo talaka ti yandi telamaka mpe basikaka na nswalu nyonso na yinzo, bawu

landaka yandi. Bawu vwandaka kanisa ti yandi vwandaka kwenda na ndyamu samu na kudila.

³² Ntangu Maliya kumaka na kisika yina vwandaka Yesu, mpe talaka yandi, yandi kubwaka na makulu ya Yesu, mpe tubaka: «Mfumu, kana nge vwandaka awa, nkazi ya munu zolaka kufwa ve.»

³³ Kyadi ya Yesu lutilaka ntangu yandi talaka ti Maliya mpe bayina landaka yandi vwandaka dila.

³⁴ Na yina, yandi yufulaka bawu: «Wapi sika beno tulaka yandi?» Bawu vutulaka: «Mfumu, kwiza, mpe nge ke tala.»

³⁵ Yesu dilaka.

³⁶ Na yina, ba-Zwife tubaka: «Beno tala mutindu yandi vwandaka zola yandi.»

³⁷ Kasi na kati ya bawu, bantu ya nkaka vwandaka tuba: «Yandi zibulaka meso ya mpofu, samu na yinki yandi me sala ve ti Lazale kufwa ve?»

Yesu vumbulaka Lazale na lufwa

³⁸ Mbala mosi dyaka, kyadi ya Yesu lutilaka. Yandi kwendaka na ndyamu. Ya vwandaka dibulu na kati ya mongo yina vwandaka ya kukangama na ditadi.

³⁹ Na yina, Yesu tubaka: «Beno katula ditadi.» Kasi Mate kibusi ya Lazale tubaka: «Mfumu, yandi fwana kubasika nsunga, samu ti yandi me sala bilumbu yiya na kati ya ndyamu.»

⁴⁰ Yesu zabisaka yandi: «Mu me zabisaka nge ve ti kana nge kwikila, nge ke tala nkembo ya Nzambi?»

⁴¹ Na yina, bawu katulaka ditadi. Yesu talaka na zulu, mpe tubaka: «Tata, mu ke na kutonda nge, samu ti nge me kuwa munu.

⁴² Mu zaba ti, konso ntangu, nge ke kuwaka munu. Kasi mu me zonza mutindu yayi, samu ti bantu yayi yina me zunga munu kwikila ti ni nge fidisaka munu.»

⁴³ Na manima ya kuzonza mambu yina, yandi lookaka na ndinga ya ngolo: «Lazale, basika!»

⁴⁴ Muntu yina kufwaka basikaka na ndyamu. Maboko mpe makulu ya yandi vwandaka ya kukangama na bitende, mpe kizizi vwandaka ya kufuka na lele. Na yina, Yesu tubilaka bawu: «Beno katula yandi bitende, mpe beno bika yandi kwenda.»

Bamfumu ya ba-Zwife bakaka lukanu ya kufwa Yesu

(Mat 26.1-5; Mke 14.1-2; Lke 22.1-2)

⁴⁵ Ba-Zwife mingi na kati ya bayina kwizaka na sika ya Maliya, talaka mambu yina Yesu vwandaka me sala, mpe bawu kwikilaka yandi.

⁴⁶ Kasi bantu ya nkaka kwendaka tala ba-Falisye, mpe zabisaka bawu mambu yina Yesu vwandaka me sala.

⁴⁷ Na yina, bamfumu ya banganga-Nzambi, mpe ba-Falisye, vukisaka kimvuka ya bawu ya bakuluntu, mpe tubaka: «Yinki beto ke sala? Muntu yayi ke na kusala bidimbu mingi.

⁴⁸ Kana beto yimina yandi ve, bantu nyonso ke kwikila yandi. Na yina, bantu ya Loma ke kwiza kumwangisa Yinzo ya Nzambi mpe yinsi ya beto.»

⁴⁹ Mosi na kati ya bawu, na nkumbu Kayife, vwandaka nganga-Nzambi ya ntete na mvula yina. Yandi tubaka: «Beno ke na kubakula mbote ve!

⁵⁰ Beno lenda kutala ve ti ya me lutila mbote samu na beno ti muntu mosi kufwa samu na bantu nyonso? Na yina, yinsi nyonso ke mwan-gana ve.»

⁵¹ Mambu yina Kayife tubaka katukaka ve na ntima ya yandi mosi. Kasi, mutindu yandi vwan-daka nganga-Nzambi ya ntete na mvula yina, yandi bikulaka ti Yesu fwanaka kufwa samu na ba-Zwife.

⁵² Yandi fwanaka kufwa ve kaka samu na bawu, kasi mpe samu na kuvukisa na dikanda mosi bana nyonso ya Nzambi yina ke ya kumwangana na yinza.

⁵³ Katuka kilumbu yina, bamfumu ya ba-Zwife bakaka lukanu ya kufwa Yesu.

⁵⁴ Ni yawu yina, Yesu vwandaka talana dyaka ve na ntwala ya ba-Zwife. Yandi kwendaka pene-pene na yinsi ya kuyuma na mbanza Efalayime. Yandi lutisaka mwa bilumbu kuna na bilandi ya yandi.

⁵⁵ Mukembo ya Paki ya ba-Zwife vwandaka kuma pene-pene. Ni yawu yina, bantu mingi vwandaka bika babwala ya bawu samu na kwenda kuvedisa banzutu ya bawu na Yelusalemi, ntete mukembo salama.

⁵⁶ Ntangu bawu vwandaka na Yinzo ya Nzambi, bawu vwandaka sosa Yesu, mpe vwandaka yufula bawu na bawu: «Yinki beno ke na kubanza? Yandi ke kwiza ve na mukembo?»

⁵⁷ Bamfumu ya banganga-Nzambi mpe ba-Falisye pesaka lutumu yayi: Kana muntu zaba kisika Yesu kele, yandi fwana kuzabisa beto yawu, samu ti beto kanga yandi.

12

Maliya mwangisaka mananasi na makulu ya Yesu

(Mat 26.6-13; Mke 14.3-9)

¹ Bilumbu sambanu ntete mukembo ya Paki salama, Yesu kwendaka na mbanza Betani, kisika vwandaka zinga Lazale, muntu yina yandi vumbulaka na lufwa.

² Kuna, ba lambilaka Yesu madya. Mate vwandaka kabula madya, mpe Lazale vwandaka mosi na bayina vwandaka na Yesu na mesa.

³ Maliya bakaka Litela* ya mananasi ya nale† ya ntalu mingi. Yandi mwangisaka mananasi na makulu ya Yesu, mpe kusunaka yawu na bansuki ya yandi. Nsunga ya mananasi mwanganaka na kati ya yinzo nyonso.

⁴ Na yina, Yuda Isekayote, kilandi ya Yesu yina fwanaka yekula yandi tubaka:

⁵ «Samu na yinki ba me tekisa ve mananasi yayi na Badenalya bankama tatu (300), samu na kupesa yawu na bamputu?»

⁶ Ya kele ve samu na kyadi ya bamputu ti yandi zonzaka mambu yayi, kasi samu ti yandi vwandaka muyibi. Ni yandi vwandaka bumba nkutu ya mbongo, mpe vwandaka baka mbongo yina ba vwandaka tula na kati.

⁷ Kasi Yesu tubaka: «Kukwamisa yandi ve! Bika yandi bumba yawu samu na kilumbu yina ba ke zika munu.

* **12:3** Litela kele keba ve bangalame 327. † **12:3** Nale kele mananasi yina ba vwandaka yidika na kifulu yina ke menaka na yinsi ya Inde. **12:5** Mat 18.28

⁸ Bamputu ke vwanda na beno ntangu nyonso. Kasi munu, mu ke vwanda ve na kati ya beno ntangu nyonso.»

⁹ Ba-Zwife mingi kuwaka ti Yesu vwandaka na mbanza Betani. Bawu kwendaka kuna kaka ve samu na Yesu, kasi mpe samu na kutala Lazale yina yandi vumbulaka na lufwa.

¹⁰ Na yina, bamfumu ya banganga-Nzambi bakaka lukanu ya kufwa mpe Lazale,

¹¹ samu ti ba-Zwife mingi vwandaka bika bawu, mpe vwandaka kwikila Yesu samu na Lazale.

Nkotolo ya Yesu mutindu ntinu na Yelusalemi

¹² Kilumbu yina landaka, nkonga ya nene ya bantu yina kwizaka na Yelusalemi samu na mukembo kuwaka ti Yesu vwandaka kwiza na Yelusalemi.

¹³ Na yina, bantu bakaka mandala, mpe kwendaka bwabana yandi. Bawu vwandaka looka: «Ozana! Nkembo na Nzambi! Bika ti Mfumu Nzambi kusakumuna muntu yina me kwiza na Nkumbu ya yandi, Ntinu ya Isayeli.»

¹⁴ Yesu talaka mbuluku, mpe vwandaka na zulu ya yawu mutindu ba sonikaka na Dibuku ya Nzambi:

¹⁵ «Bantu ya Siyone, beno tala boma ve!

Ntinu ya beno ke na kukwiza

ya kuvwanda na zulu ya mwana ya mbuluku.»

¹⁶ Bilandi ya yandi vwandaka visa ve mambu yina vwandaka luta. Kasi ntangu Nzambi vumbulaka Yesu na lufwa na nkembo, bawu bambukaka moyo na mambu yayi yina sonamaka na yina

me tadila Yesu, mpe mambu yina lutaka kilumbu yina.

¹⁷ Bantu nyonso yina vwandaka na Yesu ntangu yandi bokilaka Lazale na ndyamu, mpe vumbulaka yandi na lufwa vwandaka pesa kimbangi na mambu nyonso yina ba talaka.

¹⁸ Ni yawu yina, bantu mingi kwizaka bwabana Yesu, samu ti bawu kuwaka nsangu ya kidimbu yina yandi salaka.

¹⁹ Na yina, ba-Falisye vwandaka tuba bawu na bawu: «Beno tala! Beto me lembana. Bantu nyonso ke na kulanda yandi.»

Yesu zonzilaka wapi mutindu yandi ke kufwa

²⁰ Ya vwandaka mpe na ba-Ngeleke na kati ya bantu yina kwizaka na mukembo na Yelusalemi samu na kusambila.

²¹ Bawu kwendaka pene-pene ya Filipe, muntu ya mbanza Besayida ya Ngalili, mpe tubilaka yandi: «Beto zola kutala Yesu.»

²² Na yina, Filipe kwendaka zabisa yawu na Andele, mpe bawu zole kwendaka zabisa yawu na Yesu.

²³ Yesu tubilaka bawu: «Ngunga me lunga yina Mwana ya Muntu ke kuzwa nkembo ya yandi.

²⁴ Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Mbuma ya faline yina me kubwa na ntoto fwana kufwa. Kana ve, yawu ke bikana yawu mosi. Kasi, kana yawu kufwa, yawu ke buta bambuma mingi.

²⁵ Muntu yina ke zolaka luzingu ya yandi ke be-bisa yawu. Kasi muntu yina ke zolaka Nzambi kulutila luzingu ya yandi na yinza ke bumba yawu samu na luzingu ya seko.

²⁶ Kana muntu zola kusadila munu, yandi landa munu. Na yina, kisadi ya munu ke vwanda kisika yina mu ke vwanda. Kana muntu ke na kusadila munu, Tata ya munu ke kembisa yandi.

²⁷ «Ntangu yayi, ntima ya munu ke dyaka ve na kizunu. Yinki mu ke tuba? Mu lenda kutuba ve: “Tata, katula munu na mpasi ya ngunga yina ke kwiza,” samu ti mu kwizaka samu na yawu.

²⁸ Tata, kembisa Nkumbu ya nge.»

Na yina, ndinga wakanaka na zulu: «Mu me kembisa yawu yimeni, mpe mu ke kembisa dyaka yawu.»

²⁹ Bantu yina vwandaka kuna kuwaka ndinga, mpe vwandaka tuba: «Ya kele kidumu.» Bantu ya nkaka vwandaka tuba: «Mbazi me zonzila yandi.»

³⁰ Kasi Yesu zabisaka bawu: «Ndinga yayi me wakana samu na munu ve, kasi samu na beno.

³¹ Yayi ni ntangu yina Nzambi ke fundisa yinza yayi. Yayi ni ntangu yina yandi ke bingisa mfumu ya yinza yayi‡.

³² Ntangu ba ke zangula munu na ntoto, mu ke benda bantu nyonso na munu.»

³³ Na kuzonza mutindu yina, Yesu lakisaka wapi mutindu yandi ke kufwa.

³⁴ Bantu vutulaka: «Na kati ya Misiku, ba sonikaka ti Masiya ke zinga seko. Na yina, wapi mutindu nge lenda kutuba ti ba fwana kuzangula Mwana ya Muntu? Nani kele Mwana ya Muntu?»

³⁵ Yesu zabisaka bawu: «Nsemo ke ntete na mwa ntangu na kati ya beno. Beno tambula ntangu

‡ **12:31** *Mfumu ya yinza yayi*: Bibiliya ke bokilaka Satana mfumu ya yinza yayi, samu ti yandi ke na kuyala bantu ya yinza na masumu.

nsemo ke ntete na kati ya beno, samu ti mpimpa kumina beno ve. Muntu yina ke tambulaka na kati ya mpimpa ke zabaka ve kisika yandi ke kwendaka.

³⁶ Ntangu nsemo ke ntete na kati ya beno, beno ndima yawu, samu ti beno kuma bana ya nsemo.»

Na manima ya kuzonza mutindu yina, Yesu kwendaka mpe bumbamaka ntama na kisika yina ba vwandaka.

Ntima-ngolo ya ba-Zwife

³⁷ Ata Yesu salaka bidimbu mingi na ntwala ya ba-Zwife, bawu vwandaka kwikila yandi ve.

³⁸ Na yina, mambu yina mumbikudi Esaya zonzaka, salamaka:

«Mfumu, nani kwikilaka na malongi ya beto?

Mpe, na nani Mfumu lakisaka lulendo ya yandi?»

³⁹ Bawu lendaka kwikila ve, samu ti mumbikudi Esaya tubaka mpe:

⁴⁰ «Nzambi kangaka meso ya bawu, mpe salaka ti bantima ya bawu kuma ngolo, samu ti meso ya bawu tala ve, mpe bantima ya bawu visa ve.

Na yina, bawu lenda kuvutuka ve

na sika ya Nzambi, samu ti yandi belusa bawu.»

⁴¹ Mumbikudi Esaya zonzaka mambu yina, samu ti yandi talaka nkembo ya Yesu, mpe yandi vwandaka zonzila Yesu.

⁴² Na kati ya bamfumu ya ba-Zwife, mingi kwikilaka Yesu. Kasi, bawu vwandaka zabisa yawu ve, samu ti ba vwandaka na boma ti ba-Falisye

bingisa bawu na bayinzo ya lusambulu ya ba-Zwife.

⁴³ Bawu vwandaka zola mingi kuzwa masiika na sika ya bantu, kasi na sika ya Nzambi ve.

Ndongosolo ya Yesu ke vwanda mufundisi ya bantu na kilumbu ya nsuka

⁴⁴ Yesu tubaka na ndinga ya ngolo: «Kana muntu ke na kukwikila munu, yandi ke na kukwikila kaka munu ve, kasi yandi ke na kukwikila mpe Tata yina fidisaka munu.

⁴⁵ Muntu yina me tala munu me tala Tata yina fidisaka munu.

⁴⁶ Mu kwizaka na yinza mutindu nsemo. Na yina, bantu nyonso yina ke kwikilaka munu ke vwandaka ve na mpimpa.

⁴⁷ Kana muntu me kuwa mambu ya munu, mpe ke na kusadila yawu ve, mu ke fundisa yandi ve, samu ti mu kwizaka ve samu na kufundisa bantu, kasi samu na kuvuukisa bawu.

⁴⁸ Muntu yina ke na kumanga munu, mpe ke na kundima ve mambu ya munu me kuzwa yimeni mufundisi ya yandi: Ndongosolo yina mu pesaka ke vwanda mufundisi ya yandi na kilumbu ya nsuka.

⁴⁹ Mu me zonza ve na lutumu ya munu mosi, kasi yandi mosi Tata yina fidisaka munu zabisaka munu mambu yina mu fwanaka zonza mpe longisa.

⁵⁰ Mu zaba ti ndongosolo ya yandi ke pesaka luzingu ya seko. Na yina, mu ke zonzaka yawu mutindu Tata zabisaka munu.»

13

Yesu sukulaka makulu ya bilandi ya yandi

¹ Ya vwandaka kilumbu yina tekilaka mukembo ya Paki. Yesu zabaka ti ngunga ya kubika yinza yayi samu na kukwenda na sika ya Tata, kumaka. Ntangu nyonso, yandi vwandaka zola bantu ya yandi yina vwandaka na yinza, kasi na ntangu yina, yandi zolaka bawu mingi.

² Ntangu Yesu mpe bilandi ya yandi vwandaka kudya, Satana vwandaka me tula yimeni mabanza ya kuyekula Yesu na ntima ya Yuda, mwana ya Simoni Isekayote.

³ Yesu zabaka ti Tata pesaka lutumu nyonso na maboko ya yandi. Yandi zabaka mpe ti yandi katukaka na Nzambi, mpe yandi ke vutuka na sika ya Nzambi.

⁴ Na yina, yandi telamaka, mpe katulaka kinkuti ya yandi ya zulu. Yandi bakaka lele ya nkaka, mpe kangaka yawu na luketo.

⁵ Na manima, yandi tulaka maza na kati ya ndonga, mpe bandaka na kusukula makulu ya bilandi ya yandi. Yandi kusunaka yawu na lele yina yandi kangaka na luketo.

⁶ Ntangu Yesu kumaka na ntwala ya Simoni Pyele, yandi yayi tubaka: «Mfumu, nge ke sukula munu makulu?»

⁷ Yesu vutulaka: «Ntangu yayi, nge lenda kuzaba ve mambu yina mu ke na kusala. Kasi nge ke visa yawu na bilumbu yina ke kwiza.»

⁸ Pyele tubaka: «Ve! Nge lenda kusukula munu makulu ve.» Yesu vutulaka: «Kana mu sukula nge makulu ve, nge ke vwanda dyaka ve kilandi ya munu.»

⁹ Na yina, Simoni Pyele tubilaka yandi: «Kusukula munu kaka makulu ve, kasi mpe maboko na yintu.»

¹⁰ Yesu vutulaka: «Muntu yina me yobila kele ya kuvedila. Yandi ke dyaka ve na nsatu ya kuyobila. Ba lenda kusukula yandi kaka makulu. Beno kele ya kuvedila, kasi beno nyonso ve.»

¹¹ Yesu zabaka muntu yina fwanaka yekula yandi. Ni yawu yina, yandi tubaka: «Beno kele ya kuvedila, kasi beno nyonso ve.»

¹² Na manima ya kusukula bawu makulu, yandi lwataka dyaka kinkuti yina yandi katulaka, mpe vutukaka na mesa. Yandi yufulaka bawu: «Beno zaba nsasa ya mambu yayi yina mu me sala beno?»

¹³ Beno ke zonzaka mambu ya tsyelika ntangu beno ke bokilaka munu Mulongisi mpe Mfumu, samu ti mu kele yawu.

¹⁴ Kana munu, Mfumu mpe Mulongisi, mu me sukula beno makulu, beno mpe, beno fwana kusukula makulu beno na beno.

¹⁵ Mu me lakisa beno mutindu ya kusala, samu ti beno mpe, beno sala yawu.

¹⁶ Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Kisadi me lutila ve mfumu ya yandi mfunu, to ntumwa me lutila ve mfunu na muntu yina me fidisa yandi.

¹⁷ Ntangu yayi, beno zaba mambu yayi. Kana beno sadila yawu, beno ke vwanda na kyese.

¹⁸ «Mu ke na kuzonzila beno nyonso ve. Mu zaba mbote bantu yina mu soolaka. Kasi mambu yina ba sonikaka na Dibuku ya Nzambi fwana kusalama: “Muntu yina me kudya dimpa kintwadi na munu me balukila munu.”

¹⁹ Ntangu yayi, mu me zabisa beno yawu ntete yawu salama, samu ti ntangu yawu ke salama, beno kwikila ti “Mu Kele”.

²⁰ Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Konso muntu yina ke yamba muntu yina mu ke fidisa ke yamba munu. Muntu yina ke yamba munu ke yamba mpe Tata yina fidisaka munu.»

*Yesu zabisaka muntu yina ke yekula yandi
(Mat 26.20-25; Mke 14.17-21; Lke 22.21-23)*

²¹ Na manima ya kuzonza mutindu yina, Yesu talaka ntima mpasi, mpe tubaka: «Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Mosi na kati ya beno ke yekula munu.»

²² Bilandi vwandaka talasana, ata kuzaba nani Yesu vwandaka zonzila.

²³ Mosi na kati ya bawu, kilandi yina Yesu vwandaka zola mingi vwandaka pene-pene na Yesu.

²⁴ Na kimpangula ya yintu, Simoni Pyele tumisaka yandi na kuyufula Yesu: «Nani nge ke na kuzonzila?»

²⁵ Kilandi yango kondikaka yintu na ntulu ya Yesu, mpe yufulaka yandi: «Mfumu, ya kele nani?»

²⁶ Yesu vutulaka: «Mu ke bolisa kibuku ya dimpa na madya. Muntu yina mu ke pesa yawu ni yandi ke yekula munu.»

Na yina, Yesu bakaka kibuku ya dimpa, mpe bolisaka yawu na madya. Yandi pesaka yawu na Yuda mwana ya Simoni Isekayote.

²⁷ Ntangu Yuda bakaka yawu, Satana kotaka na ntima ya yandi. Na yina, Yesu tubilaka yandi: «Mambu yina nge ke sala, sala yawu mbangu.»

²⁸ Muntu ve na kati ya bayina nyonso vwandaka na mesa, visaka samu na yinki Yesu tubilaka yandi mutindu yina.

²⁹ Mutindu Yuda vwandaka bumba nkutu ya mbongo, bilandi ya nkaka kanisaka ti Yesu tumisaka yandi samu na kupesa mbongo na bamputu, to samu na kusumba bima yina vwandaka na bawu nsatu samu na mukembo.

³⁰ Ntangu Yuda bakaka kibuku ya dimpa, yandi basikaka na nswalu nyonso. Mpimpa vwandaka me kuma.

Musiku ya malu-malu

³¹ Ntangu Yuda basikaka, Yesu tubaka: «Ntangu yayi, nkembo ya Mwana ya Muntu ke talana, mpe nkembo ya Nzambi ke talana na yandi.

³² Kana nkembo ya Nzambi ke talana na Mwana, Nzambi ke kembisa yandi mosi Mwana ya yandi, mpe yandi ke sala yawu na nswalu nyonso.

³³ Bana ya munu, kaka ntangu fyoti me bikana ya kuvwanda kintwadi na beno, mpe beno ke sosa munu. Kasi ntangu yayi, mu ke na kutubila beno mambu yina mu tubaka na ba-Zwife: Beno lenda kukwiza ve kisika yina mu ke kwenda.

³⁴ «Mu ke na kupesa beno Musiku ya malu-malu: Beno zolasana beno na beno. Mutindu mu zolaka beno, beno zolasana beno na beno.

³⁵ Kana beno zolasana beno na beno, bantu nyonso ke zaba ti beno kele bilandi ya munu.»

Yesu zabisaka ti Pyele ke manga yandi

(Mat 26.31-35; Mke 14.27-31; Lke 22.31-34)

³⁶ Simoni Pyele yufulaka yandi: «Mfumu, wapi sika nge ke kwenda?» Yesu vutulaka: «Ntangu

yayi, nge lenda kukwiza ve na kisika yina mu ke kwenda. Kasi na manima, nge ke landa munu.»

³⁷ Pyele zabisaka yandi: «Mfumu, samu na yinki mu lenda kulanda nge ve malu-malu yayi? Mu ke pesa luzingu ya munu samu na nge.»

³⁸ Yesu vutulaka: «Nge ke pesa luzingu ya nge samu na munu! Ya tsyelika, mu ke na kutubila nge: Ntete nsusu kukuba, nge ke manga munu bambala tatu.»

14

Yesu kele nzila, butsyelika, mpe luzingu

¹ Yesu tubilaka bilandi ya yandi: «Beno tala ntima mpasi ve. Beno kwikila na Nzambi, mpe beno kwikila na munu.

² Bivinga kele mingi na yinzo ya Tata ya munu, mpe mu ke kwenda yidikila beno kisika. Mu zolaka zabisa beno yawu ve, kana yawu vwandaka ve ya tsyelika.

³ Ntangu mu ke manisa na kuyidikila beno kisika, mu ke kwiza baka beno, samu ti beno vwanda kisika yina mu kele.

⁴ Beno zaba nzila yina ke kwendaka na kisika yina mu ke na kukwenda.»

⁵ Na yina, Toma tubilaka yandi: «Mfumu, beto zaba ve kisika yina nge ke na kukwenda. Wapi mutindu beto lenda zaba nzila yina?»

⁶ Yesu vutulaka: «Mu kele nzila, butsyelika, mpe luzingu. Muntu ve lenda kukuma na sika ya Tata, kana yandi lutila ve na munu.

⁷ Kana beno zaba munu, beno zaba mpe Tata ya munu. Katuka ntangu yayi, beno me zaba yandi, mpe beno me tala yandi.»

⁸ Filipe tubilaka yandi: «Mfumu, lakisa beto Tata, mpe ya me lunga na beto.»

⁹ Yesu vutulaka: «Filipe, mu kele na beno katuka ntama, mpe nge zaba munu ve! Muntu yina me tala munu me tala Tata. Wapi mutindu nge lenda tuba ti: Lakisa beto Tata?

¹⁰ Nge ke na kukwikila ve ti mu kele na kati ya Tata, mpe Tata kele na kati ya munu? Mambu yina mu ke zabisaka beno ke katukaka ve na munu mosi. Kasi Tata yina ke zingaka na kati ya munu ni yandi ke salaka bisalu ya yandi.

¹¹ Beno kwikila munu ntangu mu ke na kutuba ti mu kele na kati ya Tata, mpe Tata kele na kati ya munu. Kana ve, beno kwikila kwandi samu na bimangu yina mu me sala.

¹² Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Muntu yina ke kwikila munu ke sala bisalu yina mu me sala. Yandi ke sala mpe bisalu ya kulutula nene, samu ti mu ke na kukwenda na sika ya Tata.

¹³ Nyonso yina beno ke lomba na Nkumbu ya munu, mu ke sala yawu, samu ti nkembo ya Tata kutalana na Mwana.

¹⁴ Kana beno ke lomba kima na Nkumbu ya munu, mu ke sala yawu.»

Yesu salaka nsilulu ya kufidisa Mpeve ya Longo

¹⁵ «Kana beno zola munu, beno ke tumama na misiku ya munu.

¹⁶ Mu ke lomba na Tata na kufidisa beno Kisadisi ya nkaka yina ke vwanda na beno seko.

¹⁷ Ni Mpeve ya tsyelika yina bantu ya yinza lenda kuyamba ve, samu ti bawu lenda kutala mpe kuzaba yandi ve. Kasi beno, beno zaba yandi,

samu ti yandi ke zingaka na beno, mpe yandi ke vwanda na bantima* ya beno.

¹⁸ «Mu ke bika beno bansaana ve. Kasi mu ke vutuka na sika ya beno.

¹⁹ Kaka ntangu fyoti me bikana, mpe bantu ya yinza ke tala dyaka munu ve. Kasi beno ke tala munu, samu ti mu kele moyo, mpe beno mpe ke vwanda moyo.

²⁰ Ntangu kilumbu yango ke kuma, beno ke zaba ti mu kele na kati ya Tata, beno na kati ya munu, mpe munu na kati ya beno.

²¹ «Muntu yina zaba misiku ya munu, mpe ke tumamaka na yawu ni yandi ke zolaka munu. Tata ya munu ke zola muntu yina ke zolaka munu. Munu mpe, mu ke zola yandi, mpe mu ke talana na yandi.»

²² Na yina, Yuda (yina kele ve Yuda Isekayote) yufulaka Yesu: «Mfumu, samu na yinki nge ke talana kaka na beto, kasi na bantu nyonso ve?»

²³ Yesu vutulaka: «Kana muntu ke zolaka munu, yandi ke sadila ndongosolo ya munu. Tata ya munu ke zola yandi, mpe beto ke kwiza vwanda na sika ya yandi.

²⁴ Muntu yina ke zolaka munu ve ke sadilaka ve ndongosolo ya munu. Mambu yina beno ke na kuwa ke katukaka ve na munu mosi, kasi na Tata yina fidisaka munu.

* **14:17** Na mulonga yayi, Yowane sadilaka ve mpova «bantima» na ndinga ya ba-Ngeleke. Kasi yandi sadilaka mpova yina ke na kulakisa ti Mpeve ya Longo ke vwanda «na kati ya» bilandi, mutindu ba lenda kuvwanda «na kati ya» yinzo. Ni samu na kulakisa nsasa yayi, beto bwelaka mpova «bantima».

²⁵ «Mu ke na kuzabisa beno mambu yayi ntangu mu ke ntete na beno.

²⁶ Kisadisi, Mpeve ya Longo yina Tata ke fidisa beno na Nkumbu ya munu ke longisa beno mambu nyonso, mpe ke bambula beno moyo na mambu nyonso yina mu ke na kuzabisaka beno.

²⁷ Mu ke bikila beno kizunu. Mu ke pesa beno kizunu ya munu. Mu ke pesa beno yawu ve mutindu bantu ya yinza ke pesaka yawu. Benotala ntima mpasi ve, mpe beno vwanda na boma ve.

²⁸ «Benome kuwa ti mu me tuba: Mu ke kwenda, kasi mu ke vutuka na sika ya beno. Kana beno vwandaka zola munu, beno zolaka vwanda na nsayi na kuzaba ti mu ke kwenda na sika ya Tata ya munu, samu ti Tata me lutila munu mfunu.

²⁹ Mu me zabisa beno yawu ntangu yayi ntete yawu salama, samu ti beno kwikila ntangu yawu ke salama.

³⁰ Mu ke dyaka ve na ntangu mingi ya kuzonza na beno, samu ti mfumu ya yinza yayi ke na kukwiza. Yandi lenda kusala munu kima ve.

³¹ Kasi yawu ke salama, samu ti bantu ya yinza zaba ti mu ke zolaka Tata, mpe mu ke salaka nyonso yina yandi ke tumisaka munu.

«Benotelama, mpe beto katuka awa.»

15

Yesu kele yinti ya vinu ya tsyelika

¹ «Mu kele yinti ya vinu ya tsyelika, mpe Tata ya munu kele mfumu ya bilanga ya vinu.

² Yandi ke zengaka bintala nyonso ya munu yina ke butaka ve bambuma. Yandi ke bongisaka bintala yina ke butaka bambuma, samu ti yawu buta bambuma ya kulutila mingi.

³ Benoit kele yimeni ya kuvedila samu na mambu yina mu me zabisa benoit.

⁴ Benoit vwanda ya kukangama na munu, mpe mu ke vwanda ya kukangama na benoit. Kintala lenda kubuta ve bambuma yawu mosi kana yawu ke ya kukangama ve na yinti. Ya kele mpe mutindu mosi samu na benoit. Kana benoit kele ve ya kukangama na munu, benoit lenda kubuta ve bambuma.

⁵ «Mu kele yinti ya vinu, mpe benoit kele bintala. Muntu yina ke vwanda ya kukangama na munu, mpe munu na yandi, ke buta bambuma mingi. Kana benoit ke ya kukangama ve na munu, benoit lenda kusala kima ve.

⁶ Kana muntu ke vwanda ya kukangama ve na munu, ba ke losa yandi na ngaanda mutindu kintala yina ba me zenga, mpe yawu ke yuma. Ba ke lokota yawu samu na kuyoka yawu na tiya, mpe yawu ke nyenga.

⁷ Kasi, kana benoit kele ya kukangama na munu, mpe mambu ya munu kele na benoit, benoit ke kuzwa nyonso yina benoit ke lombi.

⁸ Nkembo ya Tata ya munu ke talana na ntwala ya bantu nyonso ntangu benoit ke buta bambuma mingi, mpe benoit ke lakisa ti ya tsyelika, benoit kele bilandi ya munu.

⁹ Mu ke zolaka benoit mutindu Tata ke zolaka munu. Benoit vwanda na luzolo ya munu.

¹⁰ Kana benoit tumama na misiku ya munu

mutindu mu me tumama na misiku ya Tata ya munu, beno ke vwanda na kati ya luzolo ya munu, mutindu mu kele na kati ya luzolo ya yandi.

¹¹ Mu ke na kuzabisa beno mambu nyonso yayi, samu ti kyese ya munu vwanda na beno, mpe kyese ya beno vwanda ya kulunga.

¹² «Yayi ni Musiku ya munu: Beno zolasana beno na beno mutindu mu ke zolaka beno.

¹³ Luzolo ya kulutula nene yina muntu lenda kulakisa ni kupesa luzingu ya yandi samu na bandiku.

¹⁴ Beno kele bandiku ya munu, kana beno sala mambu yina mu ke na kutumisa beno.

¹⁵ «Mu ke na kubokila dyaka beno ve bisadi ya munu, samu ti kisadi ke zabaka ve mambu yina ke salaka mfumu ya yandi. Beno me kuma bandiku ya munu, samu ti mu me zabisa beno mambu nyonso yina mu kuwaka na sika ya Tata ya munu.

¹⁶ Ni beno ve soolaka munu, kasi ni munu soolaka beno. Mu me beno kiyeko ya kukwenda na yinza mpe kubuta bambuma, bambuma yina ke zingila bantangu mingi. Na yina, Tata ke pesa beno nyonso yina beno ke lomba yandi na nkumbu ya munu.

¹⁷ Mambu yina mu ke na kutumisa beno ni kuzolasana beno na beno.»

Bantu ya yinza yinaka Yesu mpe bilandi ya yandi

¹⁸ «Kana bantu ya yinza ke na kuyina beno, beno fwana kuzaba ti bawu yinaka munu ntete na beno.

¹⁹ Kana beno vwandaka bantu ya yinza, bawu fwanaka zola beno. Kasi beno kele ve bantu ya yinza, samu ti mu soolaka mpe katulaka beno na

kati ya bantu ya yinza. Ni yawu yina, bawu ke yinaka beno.

²⁰ «Beno bambuka moyo na mambu yina mu tubilaka beno: Kisadi me lutila ve mfumu ya yandi mfunu. Kana bawu nyokolaka munu, bawu ke nyokola beno mpe. Kana bawu tumamaka na ndongosolo ya munu, bawu ke tumama mpe na ndongosolo ya beno.

²¹ Kasi bawu ke talisa beno mpasi samu na munu, samu ti bawu zaba ve Tata yina fidisaka munu.

²² «Kana mu kwizaka ve, mpe mu longaka bawu ve, bawu zolaka vwanda ve na masumu. Kasi ntangu yayi, bawu ke dyaka ve na mambu ya nkaka ya kutuba samu na masumu ya bawu.

²³ Muntu yina ke na kuyina munu ke na kuyina mpe Tata ya munu.

²⁴ «Kana mu salaka ve bisalu yina ata muntu ya nkaka me salaka na ntwala ya bawu, bawu zolaka vwanda ve na masumu. Kasi bawu talaka mambu yina mu salaka, mpe bawu ke na kuyina munu mpe Tata ya munu.

²⁵ Kasi yawu me salama samu na kulungisa mambu yina ba sonikaka na dibuku ya bawu ya Misiku: “Mu salaka ve dyambu ya yimbi, kasi bawu yinaka munu.”

²⁶ «Ntangu mu ke fidisa beno Kisadisi, Mpeve ya tsyelika yina ke katuka na sika ya Tata, yandi ke vwanda mbangi ya munu ntangu yandi ke kwiza.

²⁷ Beno mpe, beno ke vwanda bambangi ya munu, samu ti beno vwandaka na munu katuka mbandukulu.»

16

Kisalu ya Mpeve ya Longo

¹ «Mu me zabisa beno mambu yayi, samu ti kiminu ya beno manisa ve.

² Ba ke bingisa beno na bayinzo ya lusambulu ya ba-Zwife, mpe na bilumbu yina ke kwiza, bayina ke kufwa beno, ke kanisa ti bawu ke na kusadila Nzambi.

³ Bawu ke sala mutindu yina, samu ti bawu zabaka ve Tata to munu.

⁴ Mu me zabisa beno yawu, samu ti ntangu yawu ke salama, beno bambuka moyo ti mu zabisaka beno yawu. Katuka mbandukulu, mu zabisaka beno yawu ve, samu ti mu vwandaka ntete na beno.

⁵ «Ntangu yayi, mu ke na kukwenda na sika ya Tata yina fidisaka munu, kasi ata muntu na kati ya beno ke na kuyufula munu: Wapi sika nge ke na kukwenda?

⁶ Beno ke na kyadi mingi na ntima, samu ti mu me zabisa beno yawu.

⁷ Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Ya ke mbote mingi na beno ti mu kwenda, samu ti kana mu kwenda ve, Kisadisi ke kwiza ve. Kasi kana mu kwenda, mu ke fidisa beno yandi.

⁸ «Ntangu yandi ke kwiza, yandi ke lakisa bantu ya yinza ti bawu vunamaka na yina me tadila masumu, mambu ya kusungama, mpe lufundusu yina Nzambi ke sala.

⁹ Bawu vunamaka na yina me tadila masumu, samu ti bawu ke kwikilaka munu ve.

¹⁰ Bawu vunamaka na yina me tadila mambu ya kusungama, samu ti mu ke kwenda na sika ya Tata, mpe beno ke tala dyaka munu ve.

¹¹ Bawu vunamaka na yina me tadila lufundusu yina Nzambi ke sala, samu ti yandi me fundisa yimeni mfumu ya yinza yayi.

¹² «Mu ke dyaka na mambu mingi ya nkaka ya kuzabisa beno, kasi ntangu yayi, beno lenda ve kukanga ntima na kuwa yawu.

¹³ Ntangu Mpeve ya butsyelika ke kwiza, yandi ke twadisa beno na butsyelika nyonso. Yandi ke zonza ve na lutumu ya yandi mosi, kasi yandi ke zonzila beno mambu nyonso yina Tata ke zabisa yandi. Yandi ke zabisa beno mpe mambu yina ke kwiza.

¹⁴ Yandi ke lakisa nkembo ya munu, samu ti yandi ke zonzila beno mambu yina yandi ke kuwa na sika ya munu.

¹⁵ «Bima nyonso ya Tata kele ya munu. Ni yawu yina, mu me zabisa beno ti Mpeve ke zonzila beno mambu yina yandi ke kuwa na sika ya munu.»

Kyadi ya bilandi ke baluka na nsayi

¹⁶ «Kaka ntangu fyoti me bikana, mpe beno ke tala dyaka munu ve. Kasi kaka ntangu fyoti ke bikana dyaka, mpe beno ke tala dyaka munu.»

¹⁷ Na yina, ndambu ya bilandi vwandaka yufula bawu na bawu: «Yinki yandi zola kuzonza ntangu yandi ke na kutuba mambu yayi: “Kaka ntangu fyoti me bikana, mpe beno ke tala dyaka munu ve. Kasi kaka ntangu fyoti ke bikana dyaka, mpe beno

ke tala dyaka munu”, mpe mambu yayi: “Mu ke kwenda na sika ya Tata?”»

¹⁸ Bawu vwandaka tuba bawu na bawu: «Yinki zola kutuba mambu yayi yina yandi ke na kuzonza: Kaka ntangu fyoti me bikana? Beto ke na kuzaba ve wapi dyambu yandi ke na kuzonzila.»

¹⁹ Yesu zabaka ti bilandi ya yandi vwandaka zola kuyufula yandi. Na yina, yandi tubilaka bawu: «Beno ke na kuyufula beno na beno yinki zola kutuba mambu yayi: “Kaka ntangu fyoti me bikana, mpe beno ke tala dyaka munu ve. Kasi kaka ntangu fyoti ke bikana dyaka, mpe beno ke tala dyaka munu?”

²⁰ Ya tsyelika, mu ke na kuzabisa beno: Beno ke dila mpe ke nyonga, kasi bantu ya yinza ke yangalala. Beno ke vwanda na kyadi, kasi kyadi ya beno ke kituka nsayi.

²¹ Ntangu kento ke kuzwaka misongo, yandi ke vwandaka na kyadi, samu ti ngunga ya kutala mpasi me lunga. Kasi ntangu mwana ke butukaka, yandi ke zimbanaka mpasi yina yandi me tala. Yandi ke kumaka na nsayi, samu ti yandi me buta mwana.

²² Beno mpe, ntangu yayi, beno ke na kyadi, kasi beto ke talana dyaka. Na yina, beno ke yangalala, mpe ata muntu ke lenda na kukatula nsayi ya beno.

²³ Na kilumbu yina, beno ke yufula dyaka ve munu kyuvu. Ya tsyelika, mu ke na kutubila beno: Nyonso yina beno ke lomba na Tata na Nkumbu ya munu, yandi ke pesa beno yawu.

²⁴ Tii bubu yayi, beno me lomba ntete ve kima na Nkumbu ya munu. Beno lomba, mpe beno

ke kuzwa. Na yina, nsayi ya beno ke vwanda ya kulunga.

²⁵ «Mu me zonzila beno mambu nyonso yayi na bingana. Ntangu ke kwiza yina mu ke zonzila dyaka ve beno na bingana. Kasi mu ke zonzila beno na pwelele nyonso mambu yina me tadila Tata ya munu.

²⁶ Na kilumbu yina, beno ke lombana na Tata na Nkumbu ya munu. Mu ke na kuzonza ve ti mu ke lombila beno na Tata.

²⁷ Yandi mosi ke zolaka beno, samu ti beno ke zolaka munu, mpe samu ti beno ke kwikilaka ti mu katukaka na sika ya yandi.

²⁸ Mu katukaka na sika ya Tata, mpe mu kwizaka na yinza. Ntangu yayi, mu ke bika yinza, mpe mu ke vutuka na sika ya Tata.»

²⁹ Bilandi tubaka: «Ntangu yayi, nge ke na kuzonza na pwelele nyonso. Nge ke na kuzonza dyaka ve na bingana.

³⁰ Ntangu yayi, beto me zaba ti nge zaba mambu nyonso, mpe nge ke na nsatu ve ti ba yufula nge byuvu. Ni yawu yina, beto ke na kukwikila ti nge katukaka na sika ya Nzambi.»

³¹ Yesu tubaka: «Ntangu yayi, beno me kwikila?

³² Kasi beno tala! Ngunga me kuma pene-pene, mpe yawu me kuma yimeni, ntangu beno ke mwangana, mpe ke bika munu mosi. Kasi mu kele munu mosi ve, samu ti Tata ke kintwadi na munu.

³³ Mu me zabisa beno yawu, samu ti beno kuzwa kizunu na munu. Beno ke tala mpasi mingi na yinza, kasi beno vwanda na kibakala, samu ti mu me nunga yinza.»

17

Yesu sambilaka samu na yandi mosi

¹ Ntangu Yesu manisaka na kuzonza, yandi talaka na zulu, mpe tubaka: «Tata, ngunga me lunga. Kembisa Mwana ya nge, samu ti Mwana mpe kembisa nge.

² Nge pesaka yandi kimfumu ya kuyala bantu nyonso ya yinza, samu ti yandi pesa luzingu ya mankululu na bantu nyonso yina nge pesaka yandi.

³ Luzingu ya seko, ni kuzaba nge Nzambi kaka mosi ya tsyelika, mpe kuzaba Yesu-Klisto, muntu yina nge fidisaka.

⁴ Mu me kembisa nge awa na ntoto, mpe mu me manisa kisalu yina nge pesaka munu na kusala.

⁵ Tata! Ntangu yayi, kembisa munu na ntwala ya nge. Pesa munu nkembo yina vwandaka na munu na sika ya nge ntangu yinza vwandaka ntete ve.»

Yesu sambilaka samu na bilandi ya yandi

⁶ Mu me zabisa Nkumbu ya nge na bantu yina nge soolaka na yinza samu na kupesa munu. Bawu vwandaka bantu ya nge, mpe nge pesaka munu bawu. Bawu me tumama na ndongosolo ya nge.

⁷ Ntangu yayi, bawu me zaba ti mambu nyonso yina nge pesaka munu katukaka na sika ya nge.

⁸ Mu me zabisa bawu mambu nyonso yina nge zabisaka munu, mpe bawu me ndima yawu. Bawu me zaba ti ya tsyelika, mu katukaka na sika ya nge, mpe bawu me kwikila ti ni nge fidisaka munu.

⁹ «Mu ke na kusambila nge samu na bawu. Mu ke na kusambila ve samu na bantu ya yinza, kasi samu na bayina nge pesaka munu, samu ti bawu kele ya nge.

¹⁰ Bima nyonso ya munu kele ya nge. Mutindu mosi mpe, bima nyonso ya nge kele ya munu, mpe nkembo ya munu me talana na bawu.»

¹¹ «Mu ke vwanda dyaka ve na yinza. Mu ke vutuka na sika ya nge. Kasi bawu, ba ke bikana na yinza. Tata ya Longo, keba bawu na lulendo ya Nkumbu ya nge yina nge pesaka munu, samu ti bawu vwanda kaka muntu mosi mutindu mu kele muntu mosi na nge.

¹² Ntangu nyonso yina mu me vwanda na bawu, mu me keba bawu na lulendo ya Nkumbu ya nge yina nge pesaka munu. Mu me keba bawu mbote. Kaka mosi ya bawu me zimbana, ni muntu yina fwanaka zimbana, samu ti mambu yina ba sonikaka na Dibuku ya Nzambi, salama.»

¹³ «Ntangu yayi, mu ke vutuka na sika ya nge. Kasi mu ke na kuzonza mambu yayi ntangu mu ke ntete na yinza, samu ti bawu vwanda ya kufuluka na kilengi yina ke na munu.

¹⁴ Mu me zabisa bawu mambu ya nge, mpe bantu ya yinza me yina bawu, samu ti bawu kele ve bantu ya yinza, mutindu munu mosi, mu kele ve muntu ya yinza.

¹⁵ Mu ke na kulomba ve ti nge katula bawu na yinza, kasi nge keba bawu samu ti Mfumu ya Yimbi kubwisa bawu ve.

¹⁶ Bawu kele ve bantu ya yinza, mutindu munu mpe, mu kele ve muntu ya yinza.»

¹⁷ «Tula bawu na lweka samu na butsyelika.

Mambu ya nge kele butsyelika.

¹⁸ Mutindu nge fidisaka munu na yinza, munu mpe, mu fidisaka bawu na yinza.

¹⁹ Mu ke na kupesa luzingu ya munu na nge samu na bawu, samu ti bawu mpe pesa nge luzingu ya bawu samu na butsyelika.»

Yesu sambilaka samu na mikwikisi nyonso

²⁰ «Mu ke na kusambila kaka ve samu na bawu, kasi mpe samu na bayina nyonso ke kwikila munu na kuwa mambu ya bawu.

²¹ Tata, mu ke na kusambila samu ti bawu nyonso kuma muntu mosi mutindu nge kele na munu, mpe mu kele muntu mosi na nge. Bika ti bawu vwanda muntu mosi na beto, samu ti bantu ya yinza kwikila ti ni nge fidisaka munu.

²² Mu me pesa bawu nkembo yina nge pesaka munu, samu ti bawu kuma muntu mosi, mutindu beto kele muntu mosi na nge,

²³ munu na bawu, mpe nge na munu. Bika ti bawu vwanda ya tsyelika muntu mosi, samu ti bantu ya yinza kuzaba ti ni nge fidisaka munu, mpe ti nge ke zolaka bawu mutindu nge ke zolaka munu.

²⁴ Tata, mu zola ti bantu yina nge pesaka munu vwanda na munu kisika yina mu kele. Mu zola ti bawu tala nkembo ya munu yina nge pesaka munu na luzolo ya nge ntangu yinza vwandaka ntete ve.

²⁵ Tata ya kulunga, bantu ya yinza zaba nge ve, kasi munu, mu zaba nge, mpe bilandi ya munu me zaba ti ni nge fidisaka munu.

²⁶ Mu me zabisa bawu Nkumbu ya nge, mpe mu ke zabisa dyaka yawu, samu ti luzolo ya nge samu

na munu vwanda na bawu, mpe samu ti munu mpe, mu vwanda na bawu.»

18

Ba kangaka Yesu

(Mat 26.47-56; Mke 14.43-50; Lke 22.47-53)

¹ Ntangu Yesu manisaka na kuzonza mambu yina, yandi kwendaka na bilandi ya yandi na lweka ya nkaka ya muzumba ya Sedelone. Bawu kotaka na bilanga yina vwandaka kuna.

² Yuda, yina fwanaka yekula Yesu, zabaka mbote kisika yina, samu ti konso ntangu, Yesu vwandaka kwenda kuna na bilandi ya yandi.

³ Yandi nataka kuna nkonga ya binwani mpe mikengi yina bamfumu ya banganga-Nzambi mpe ba-Falisye pesaka yandi. Bawu vwandaka na binwanunu, mpe nataka minda mpe bisisi ya tiya.

⁴ Yesu zabaka mambu nyonso yina fwanaka kumina yandi. Na yina, yandi kwendaka pene-pene ya bawu, mpe yufulaka: «Nani beno ke na kusosa?»

⁵ Bawu vutulaka: «Yesu ya Nazaleti.» Yesu tubilaka bawu: «Munu yandi yayi.» (Yuda yina vwandaka yekula yandi vwandaka na bawu.)

⁶ Ntangu Yesu zabisaka bawu: «Munu yandi yayi», bawu vutukaka na manima, mpe kubwaka na ntoto.

⁷ Yesu yufulaka dyaka bawu: «Nani beno ke na kusosa?» Bawu vutulaka: «Yesu ya Nazaleti.»

⁸ Yesu tubilaka bawu: «Mu me zabisa beno ti ni munu. Kana ni munu beno ke na kusosa, beno bika bayayi kwenda.»

⁹ Yesu zonzaka mutindu yina, samu ti mambu yina yandi zonzaka salama: «Tata, mu me zimbisa muntu ve na bayina nyonso nge pesaka munu.»

¹⁰ Simoni Pyele yina vwandaka na mbele basisaka yawu na nkutu, mpe bulaka yawu na kisadi ya nganga-Nzambi ya ntete, mpe dikutu ya yandi ya lubakala zenganaka. (Nkumbu ya kisadi yina vwandaka Malakuse.)

¹¹ Kasi Yesu tubilaka Pyele: «Vutula mbele ya nge na nkutu. Nge banza ti mu lenda kumanga na kutala mpasi yina Tata me kubikila munu?»

Yesu na ntwala ya Ane

¹² Na yina, binwani na mfumu ya bawu, mpe mikengi yina ba-Zwife fidisaka simbaka Yesu, mpe kangaka yandi basinga.

¹³ Ba nataka yandi ntete na sika ya Ane, bokilo ya Kayife. Kayife vwandaka nganga-Nzambi ya ntete na mvula yina.

¹⁴ Ni Kayife zabisaka bamfumu ya ba-Zwife malongi yayi: «Ya me lutila mbote na kufwa muntu mosi samu na bantu nyonso.»

Pyele mangaka Yesu

(Mat 26.69-70; Mke 14.66-68; Lke 22.55-57)

¹⁵ Simoni Pyele mpe kilandi ya nkaka landaka Yesu. Kilandi yayi vwandaka ya kuzabana mbote na nganga-Nzambi ya ntete. Ni yawu yina, yandi kotaka ntangu mosi na Yesu na lupangu ya nganga-Nzambi ya ntete.

¹⁶ Kasi Pyele bikanaka na ngaanda, pene-pene na mwelo. Na yina, kilandi yina vwandaka ya kuzabana na nganga-Nzambi ya ntete basikaka

na ngaanda. Yandi zonzaka na kento yina vwan-daka keba mwelo, mpe yandi kotisaka Pyele.

¹⁷ Kento yina yufulaka Pyele: «Nge mpe, nge kele kilandi ya Yesu?» Pyele vutulaka: «Ve! Mu kele kilandi ya yandi ve.»

¹⁸ Bisadi mpe mikengi namisaka tiya, mpe vwandaka yotila samu ti madidi vwandaka mingi. Pyele mpe vwandaka yotila tiya na bawu.

Ane pesaka Yesu byuvu

(Mat 26.59-66; Mke 14.55-64; Lke 22.66-71)

¹⁹ Nganga-Nzambi ya ntete yufulaka Yesu na yina me tadila bilandi mpe ndongosolo ya yandi.

²⁰ Yesu vutulaka: «Mu vwandaka zonga na nt-wala ya bantu nyonso. Konso ntangu, mu vwan-daka longisa na bayinzo ya lusambulu ya ba-Zwife, mpe na Yinzo ya Nzambi, kisika ba-Zwife nyonso ke vukanaka. Mu vwandaka zonga ata dyambu na mansweki.

²¹ Samu na yinki nge ke na kuyufula munu? Yufula bayina kuwaka munu. Bawu zaba mbote mambu yina mu vwandaka zonga.»

²² Ntangu Yesu zonzaka mutindu yina, mukengi yina vwandaka pene-pene na yandi bulaka yandi mbata, mpe tubaka: «Ni mutindu yina nge ke na kupesa mvutu na nganga-Nzambi ya ntete?»

²³ Yesu tubilaka yandi: «Kana mu me zonga yimbi, tubila munu mambu ya yimbi yina mu me zonga. Kasi, kana mu me zonga mbote, samu na yinki nge me bula munu?»

²⁴ Ane fidisaka yandi na sika ya Kayife, nganga-Nzambi ya ntete. Yesu vwandaka kaka ya kukangama.

*Pyele mangaka dyaka Yesu**(Mat 26.71-75; Mke 14.69-72; Lke 22.58-62)*

²⁵ Simoni Pyele vwandaka kaka na kisika yina, mpe vwandaka yotila tiya. Ba yufulaka yandi: «Nge mpe, nge kele kilandi ya muntu yina?» Kasi Pyele mangaka mpe tubaka: «Ve! Mu zaba yandi ve.»

²⁶ Mosi na bisadi ya nganga-Nzambi ya ntete, muntu ya dikanda ya bakala yina Pyele zengaka dikutu tubilaka Pyele: «Ni nge ve mu talaka na Yesu na bilanga?»

²⁷ Pyele mangaka dyaka, mpe kaka na ntangu yina, nsusu kubaka.

*Yesu na ntwala ya Pilate**(Mat 27.1-2,11-14; Mke 15.1-5; Lke 23.1-5)*

²⁸ Na manima, ba-Zwife katukaka na sika ya Kayife, bawu nataka Yesu na yinzo ya mfumu ya bantu ya Loma na Yelusalemi*. Na suka-suka, bawu mangaka na kukota na lupangu, samu ti bawu kusumuka ve, kasi bawu kuvwanda kaka ya kuvedila, samu na kudya madya ya Paki.

²⁹ Ni yawu yina, mfumu Pilate basikaka mpe kutaka bawu na ngaanda. Yandi yufulaka bawu: «Na wapi dyambu, beno ke na kufunda muntu yayi?»

³⁰ Bawu vutulaka: «Kana muntu yayi salaka mambu ya yimbi ve, beto zolaka funda yandi ve na sika ya nge.»

³¹ Pilate zabisaka bawu: «Beni baka yandi, mpe beni fundisa yandi beni mosi mutindu ke na

* **18:28** Mfumu yina vwandaka twadisa mpe bantu ya Isayeli, samu ti bantu ya Loma vwandaka yala yinsi ya Isayeli.

kutuba Misiku ya beno.» Bawu vutulaka: «Beto kele ve na luve ya kuzengila muntu lufwa.»

³² (Na kuzonza mutindu yina, bawu lungisaka mambu yina Yesu tubaka ntangu yandi zabisaka wapi mutindu yandi fwanaka kufwa.)

³³ Na yina, Pilate vutukaka na yinzo. Yandi bok-ilaka Yesu mpe yufulaka yandi: «Nge kele ntinu ya ba-Zwife?»

³⁴ Yesu vutulaka: «Kyuvu yayi me katuka na ntima ya nge, to bantu ya nkaka me tubila nge yawu?»

³⁵ Pilate tubaka: «Mu kele Zwife ve. Bantu ya yinsi ya nge mpe bamfumu ya banganga-Nzambi me yekula nge na sika ya munu. Yinki nge me sala?»

³⁶ Yesu vutulaka: «Kimfumu ya munu kele ve ya yinza yayi. Kana kimfumu ya munu vwandaka ya yinza yayi, bisadi ya munu zolaka nwanina munu, samu ti bamfumu ya ba-Zwife kanga munu ve. Kasi, kimfumu ya munu kele ve ya awa.»

³⁷ Pilate yufulaka yandi: «Na yina, nge kele ntinu?» Yesu vutulaka: «Nge me tuba yawu ti mu kele ntinu. Mu butukaka mpe kwizaka na yinza kaka samu na kuzabisa kimbangi na butsyelika. Muntu yina ke na butsyelika ke kuwaka mambu yina mu ke zonzaka.»

³⁸ Pilate yufulaka dyaka yandi: «Butsyelika kele yinki?»

Na manima ya kuzonza mambu yina, Pilate basikaka dyaka na ngaanda, mpe kwendaka kisika yina vwandaka ba-Zwife. Yandi tubilaka bawu: «Mu ke na kutala ve kibila ya kuzengila muntu yayi lufwa.

³⁹ Na konso mukembo ya Paki, kifu ya beno ke zolaka ti mu pesa kimpwanza na nkole mosi. Beno zola ti mu pesa kimpwanza na ntinu ya ba-Zwife?»

⁴⁰ Na ngolo nyonso, bawu vutulaka: «Ve! Yandi ve! Beto zola Balabase!» (Balabase yango vwan-daka kimpumbulu.)

19

Ba zengilaka Yesu lufwa

(Mat 27.15-31; Mke 15.6-20; Lke 23.13-25)

¹ Na yina, Pilate pesaka lutumu ya kunata Yesu, mpe ya kubula yandi bikoti.

² Binwani yidikaka yimpu ya bansende, mpe tulaka yandi yawu na yintu. Bawu lwatisaka yandi mpe kiyunga ya mbwaki mutindu biyunga ya bamfumu.

³ Bawu kwendaka pene-pene na yandi, mpe tubaka: «Mbote ya nge, Ntinu ya ba-Zwife!» Na manima, bawu bulaka yandi makofi.

⁴ Pilate basikaka dyaka na ngaanda, mpe tubaka na nkonga: «Beno kuwa! Mu ke natina beno yandi awa na ngaanda, samu ti beno zaba ti mu me tala ve kibila ya kuzengila yandi lufwa.»

⁵ Na yina, ba nataka Yesu na ngaanda. Yandi vwandaka ya kulwata yimpu ya bansende mpe kiyunga ya mbwaki. Pilate zabisaka bawu: «Muntu yango, ni yandi yayi.»

⁶ Ntangu bamfumu ya banganga-Nzambi mpe mikengi talaka yandi, bawu lookaka: «Koma yandi na kulunsi! Koma yandi na kulunsi!» Pilate tubaka: «Beno baka yandi, mpe beno koma yandi

beno mosi. Mu me tala ve kibila ya kuzengila yandi lufwa.»

⁷ Ba-Zwife vutulaka: «Beto ke na Misiku ya beto, mpe na kutala Misiku ya beto, yandi fwana kufwa samu ti yandi me tuba ti yandi kele Mwana ya Nzambi.»

⁸ Ntangu Pilate kuwaka mutindu yina, boma ya yandi lutilaka.

⁹ Yandi kotaka dyaka na yinzo ya yandi, mpe yufulaka Yesu: «Wapi kisika nge katukaka?» Kasi Yesu pesaka ve yandi mvutu.

¹⁰ Na yina, Pilate zabisaka yandi: «Nge zola ve kupesa munu mvutu? Nge zaba ve ti mu ke na luve ya kupesa nge kimpwanza, mpe ya kukomisa nge na kulunsi?»

¹¹ Yesu vutulaka: «Nge kele ve na luve na munu kana Nzambi me pesa nge yawu ve. Ni yawu yina, muntu yina me yekula munu na nge me sala disumu ya kulutila ya nge.»

¹² Katuka ntangu yina, Pilate vwandaka sosa kupesa Yesu kimpwanza, kasi ba-Zwife vwandaka looka: «Kana nge pesa yandi kimpwanza, nge kele ve ndiku ya ntinu Sezale! Muntu yina ke tubaka: “Mu kele ntinu” kele mbeni ya Sezale.»

¹³ Ntangu Pilate kuwaka mutindu yina, yandi nataka Yesu na ngaanda, mpe kwendaka vwanda na kiti ya lufundusu, na kisika yina ba vwandaka bokila «Ngaanda ya Matadi». (Ba vwandaka bokila yawu «Ngabata» na ndinga ya ba-Ebeleyo.)

¹⁴ Ya vwandaka kilumbu yina tekilaka

mukembo ya Paki*. Ya lendaka vwanda ngunga ya midi. Pilate tubaka na ba-Zwife: «Ntinu ya beno, yandi yayi.»

¹⁵ Kasi bawu lookaka dyaka: «Kufwa yandi! Kufwa yandi! Koma yandi na kulunsi!»

Pilate yufulaka bawu: «Beni zola ti mu koma ntinu ya beno na kulunsi?» Bamfumu ya banganga-Nzambi vutulaka: «Beto ke kaka na ntinu mosi: Ni Sezale.»

¹⁶ Na yina, Pilate yekulaka bawu Yesu, samu ti ba koma yandi na kulunsi. Bawu bakaka Yesu, mpe nataka yandi.

*Ba komaka Yesu na kulunsi
(Mat 27.32-44; Mke 15.21-32; Lke 23.26-43)*

¹⁷ Yesu basikaka na mbanza, mpe yandi mosi vwandaka nata kulunsi ya yandi samu na kukwenda na kisika yina ba vwandaka bokila «Mikwa ya yintu» (to «Ngolongota» na ndinga ya ba-Ebeleyo).

¹⁸ Ni kuna, ba komaka Yesu na kulunsi. Ba komaka yandi na kati-kati ya bimpumbulu zole yina ba komaka mpe, mosi na lubakala, mpe ya nkaka na lumoso.

¹⁹ Pilate tumisaka ti ba tula na kulunsi ya Yesu dibaya yina ba sonikaka: «Yesu ya Nazaleti, ntinu ya ba-Zwife.»

* **19:14** Kilumbu yina tekilaka mukembo ya Paki vwandaka kilumbu ya mfunu mingi. Ni na kilumbu yina, banganga-Nzambi vwandaka pesa minkayulu ya kuyoka na Yinzo ya Nzambi mameme yina ba-Zwife fwanaka kudya na kilumbu ya Paki. Ni na kilumbu yina mpe, Yesu kufwaka mutindu munkayulu samu na masumu ya bantu. **19:14** ngunga ya midi Mat 20.5

²⁰ Mutindu kisika yina ba komaka Yesu vwandaka pene-pene na mbanza, ba-Zwife mingi vwandaka tanga bisono yina. Ba sonikaka yawu na ndinga ya ba-Ebeleyo, na ndinga ya bantu ya Loma, mpe na ndinga ya ba-Ngeleke.

²¹ Na yina, bamfumu ya banganga-Nzambi tubaka na Pilate: «katula bisono yayi: “ntinu ya ba-Zwife”, kasi sonika: “Muntu yayi tubaka: mu kele ntinu ya ba-Zwife.”»

²² Pilate vutulaka: «mu ke soba ve mambu yina mu me sonika.»

²³ Ntangu binwani manisaka na kukoma Yesu na kulunsi, bawu bakaka bilele ya yandi, mpe kabulaka yawu na bandambu yiya. Konso kinwani kuzwaka ndambu mosi. Bawu bakaka mpe kinkuti ya yinda ya Yesu yina vwandaka kaka lele mosi katuka na zulu tii na yisi.

²⁴ Bawu tubaka: «Beto pasula yawu ve. Kasi beto budila yawu dzeke samu na kuzaba nani ke kuzwa yawu.» Ni mutindu yayi, salamaka mambu yina ba sonikaka na Dibuku ya Nzambi: «Bawu me kabula bilele ya munu, bawu na bawu, mpe ba me budila kinkuti ya munu dzeke samu na kuzaba nani ke kuzwa yawu.» Ni mutindu yina, binwani salaka.

²⁵ Pene-pene ya kulunsi ya Yesu vwandaka na bakento yayi: mama ya Yesu, mpangi ya mama ya Yesu, Maliya kento ya Kolopase, mpe Maliya ya mbanza Madala.

²⁶ Yesu talaka mama ya yandi, mpe pene-pene na yandi, kilandi yina yandi vwandaka zola

mingi. Na yina, yandi tubaka: «Kento! Tala mwana ya nge.»

²⁷ Na manima, yandi tubaka na kilandi yina: «Tala mama ya nge.» Katuka kilumbu yina, kilandi yango yambaka Maliya na yinzo ya yandi.

Yesu kufwaka

(Mat 27.45-56; Mke 15.33-41; Lke 23.44-49)

²⁸ Yesu zabaka ti na ntangu yina, mambu nyonso lungaka. Na yina, samu ti mambu yina ba sonikaka na Dibuku ya Nzambi kusalama, yandi tubaka: «Mu ke na nsatu ya maza.»

²⁹ Ndonga ya kufuluka na malafu ya ngayi vwandaka kuna. Binwani bakaka kima mutindu mafudya, mpe tulaka yawu na malafu ya ngayi. Bawu kangaka yawu na nsongi ya mwa yinti ya mukwisa, mpe tulaka yandi yawu na bikoba.

³⁰ Ntangu Yesu kunwaka malafu ya ngayi, yandi tubaka: «Nyonso me lunga.» Na manima, yandi kondikaka yintu, mpe vutulaka mwela ya yandi na sika ya Nzambi.

Kinwani mosi tobolaka bambanzi ya Yesu

³¹ Ya vwandaka kilumbu yina tekilaka kilumbu ya saba, mpe bamfumu ya ba-Zwife vwandaka zola ve ti bamvumbi vwanda na bakulunsi tii na kilumbu ya saba, samu ti kilumbu ya Saba yina vwandaka kilumbu ya mfunu. Na yina, bawu lombaka Pilate muswa ya kubuka makulu ya bantu yina ba komaka, mpe ya kukatula bawu na bakulunsi.

³² Na yina, binwani kwizaka buka makulu ya bimpumbulu zole yina ba komaka kintwadi na Yesu.

³³ Ntangu ba kumaka na ntwala ya Yesu, ba talaka ti yandi vwandaka me kufwa. Ni yawu yina, bawu bukaka yandi ve makulu.

³⁴ Kasi kinwani mosi tobolaka yandi bambanzi na dikonga, mpe menga na maza basikaka.

³⁵ Muntu yina ke na kuzabisa beno mambu yayi talaka yawu, mpe kimbangi ya yandi kele ya tsyelika. Yandi zaba ti yandi ke na kuzonza butsyelika, mpe yandi salaka kimbangi yayi samu ti beno mpe kwikila.

³⁶ Mambu yayi salamaka samu na kulungisa mambu yina ba sonikaka na Dibuku ya Nzambi: «Ba ke buka ata mukwa mosi ya yandi.»

³⁷ Mpe kibuku ya nkaka ya Dibuku ya Nzambi ke zabisaka:

«Ba ke sikika meso ya bawu na muntu yina ba me tobola bambanzi.»

Ba tulaka nzutu ya Yesu na ndyamu

(Mat 27.57-61; Mke 15.42-47; Lke 23.50-56)

³⁸ Na manima, Yosefi ya mbanza Alimate kwendaka lomba na Pilate muswa ya kukatula nzutu ya Yesu na kulunsi. (Yosefi vwandaka mpe kilandi ya Yesu, kasi na mansweki samu ti yandi vwandaka na boma ya bamfumu ya ba-Zwife.) Pilate pesaka yandi muswa. Na yina, yandi kwendaka baka nzutu ya Yesu.

³⁹ Nikodeme, yina na ntama kwendaka tala Yesu na mpimpa vwandaka kintwadi na Yosefi. Yandi

nataka mananasi yina ba yidikaka na mile mpe na alowese†. Yawu lendaka vwanda Balitela nkama (100).

⁴⁰ Yosefi mpe Nikodeme bakaka nzutu ya Yesu, mpe zingaka yawu na balele. Bawu tulaka yawu mananasi mutindu vwandaka kifu ya ba-Zwife na kuzika bamvumbi.

⁴¹ Pene-pene ya kisika yina ba komaka Yesu na kulunsi vwandaka na ndyamu ya malu-malu na kati ya bilanga, kisika ba vwandaka me tula ntete nzutu ya muntu ve.

⁴² Mutindu ya vwandaka kilumbu yina ba-Zwife vwandaka kubika saba, Yosefi mpe Nikodeme tulaka nzutu ya Yesu na ndyamu yina, samu ti yawu vwandaka pene-pene.

20

*Mvumbukulu ya Yesu ya lufwa
(Mat 28.1-8; Mke 16.1-8; Lke 24.1-12)*

¹ Na suka-suka ya kilumbu ya lumingu, ntete bwisi kutsya, Maliya ya mbanza Madala kwendaka na ndyamu. Yandi talaka ti ba katulaka ditadi yina vwandaka kanga mwelo ya ndyamu.

² Na yina, yandi kwendaka nswalu na sika ya Simoni Pyele mpe ya kilandi yina Yesu vwandaka zola mingi. Yandi zabisaka bawu: «Ba me katula nzutu ya Mfumu na ndyamu, mpe beto zaba ve wapi kisika ba me tula yawu.»

† **19:39** Alowese kele yinti ya nene yina ke menaka na kizunga ya Aziya. Bampusu ya yawu ke basisaka maza yina ke pesaka nsunga ya mbote. Ba vwandaka yidika mananasi na yawu. **19:39** Yne 12.3

³ Pyele mpe kilandi ya nkaka yina kwendaka na ndyamu.

⁴ Bawu zole vwandaka kima mbangu. Kasi kilandi ya nkaka lutilaka mbangu, mpe tekilaka na kukuma na ndyamu.

⁵ Yandi betamaka, mpe talaka na ntoto balele yina ba zingaka Yesu. Kasi, yandi kotaka ve na kati ya ndyamu.

⁶ Ntangu Simoni Pyele yina vwandaka landa yandi kumaka na ndyamu, yandi kotaka mpe talaka na ntoto balele yina ba zingaka Yesu na nzutu,

⁷ mpe lele yina ba zingaka yandi na yintu. Lele yayi vwandaka kisika mosi ve na balele ya nkaka, kasi yawu vwandaka ya kufutika na lweka.

⁸ Kilandi ya nkaka, yina tekilaka na kukuma na ndyamu kotaka mpe. Yandi talaka mpe kwikilaka.

⁹ (Bilandi vwandaka me visa ntete ve mambu yina ba sonikaka na Dibuku ya Nzambi ti Yesu fwanaka vumbuka na lufwa.)

¹⁰ Na manima, bilandi zole yina vutukaka na yinzo.

Yesu talanaka na sika ya Maliya ya mbanza Madala

(Mat 28.9-10; Mke 16.9-11)

¹¹ Maliya vwandaka dila pene-pene na ndyamu. Ntangu yandi vwandaka dila, yandi betamaka samu na kutala na ndyamu,

¹² mpe yandi talaka bambazi zole yina vwandaka ya kulwata bilele ya mpembe. Bawu vwandaka ya kuvwanda na kisika yina vwandaka nzutu ya Yesu, mosi na kisika yina vwandaka yintu, mpe ya nkaka na makulu.

¹³ Bambazi yufulaka yandi: «Samu na yinki nge ke na kudila?» Maliya vutulaka: «Ba me katula nzutu ya Mfumu ya munu, mpe mu zaba ve wapi kisika ba me nata yawu.»

¹⁴ Na manima ya kuzonza mutindu yina, yandi balukaka mpe talaka Yesu yina vwandaka ya kutelama. Kasi, yandi zabaka ve ti ya vwandaka Yesu.

¹⁵ Yesu yufulaka yandi: «Samu na yinki nge ke na kudila? Nani nge ke na kusosa?» Maliya vwandaka banza ti ya vwandaka kisadi-bilanga. Na yina, yandi tubaka: «Kana ni nge me katula yandi awa, zabisa munu wapi kisika nge me nata yandi, mpe mu ke kwenda baka yandi.»

¹⁶ Yesu tubilaka yandi: «Maliya!»

Maliya balukaka kisika vwandaka Yesu, mpe tubaka na ndinga ya ba-Ebeleyo: «Labuni!» (Ya zola kutuba «Mulongisi».)

¹⁷ Yesu tubilaka yandi: «Kusimba munu ve samu ti mu me kwenda ntete ve na sika ya Tata ya munu. Kasi kwenda tala bampangi ya munu, mpe zabisa bawu ti mu me tuba: Mu ke kwenda na sika ya Tata ya munu yina kele Tata ya beno, na sika ya Nzambi ya munu yina kele Nzambi ya beno.»

¹⁸ Na yina, Maliya ya mbanza Madala kwendaka tuba na sika ya bilandi: «Mu me tala Mfumu.» Mpe yandi zonzilaka bawu mambu nyonso yina Yesu zabisaka yandi.

Yesu talanaka na bilandi ya yandi

(Mat 28.16-20; Mke 16.14-18; Lke 24.36-49)

¹⁹ Na mpimpa ya kilumbu yina ya lumingu, bilandi vwandaka ya kukangama na yinzo, samu

ti bawu vwandaka na boma ya bamfumu ya ba-Zwife. Yesu kwizaka mpe telamaka na kati-kati ya bawu. Yandi tubilaka bawu: «Kizunu kuvwanda na beno!»

²⁰ Na manima ya kuzonza mutindu yina, yandi lakisaka bawu maboko mpe bambanzi ya yandi. Na yina, bilandi vwandaka na kyese ya kulutila na kutala Mfumu.

²¹ Yesu tubilaka dyaka bawu: «Kizunu vwanda na beno! Mutindu Tata fidisaka munu, munu mpe, mu ke na kufidisa beno.»

²² Yandi fulaka bawu mupepe, mpe tubaka: «Beno yamba Mpeve ya Longo.

²³ Bayina beno ke lemvokila masumu, ke kuzwa mulemvo ya masumu, mpe bayina beno ke manga na kulemvokila masumu, ke kuzwa ve mulemvo ya masumu.»

Yesu na Toma

²⁴ Toma (yina ba vwandaka bokila mpe Mapasa), mosi ya bilandi kumi na zole vwandaka ve na kisika yina, ntangu Yesu talanaka na bilandi.

²⁵ Na yina, bilandi ya nkaka zabisaka yandi: «Beto me tala Mfumu.» Kasi yandi vutulaka: «Kana mu tala ve bidimbu ya bansonso na maboko ya yandi, kana mu tula ve musapi ya munu na bisika yina vwandaka bansonso, mpe kana mu tula ve diboko ya munu na bambanzi ya yandi, mu ke kwikila ve.»

²⁶ Na kilumbu ya lumingu yina landaka, bilandi vwandaka dyaka ya kuvukana na yinzo. Toma mpe vwandaka na bawu. Myelo vwandaka ya kukangama na bafungula, kasi Yesu kwizaka mpe

telamaka na kati-kati ya bawu. Yandi tubaka: «Kizunu vwanda na beno!»

²⁷ Yandi tubaka na Toma: «Nata musapi ya nge awa, mpe tala maboko ya munu. Nata mpe diboko ya nge, mpe tula yawu na bambanzi ya munu. Kusala ntembe ve, kasi kwikila.»

²⁸ Toma vutulaka: «Nge kele Mfumu mpe Nzambi ya munu.»

²⁹ Yesu tubilaka yandi: «Nge me kwikila samu ti nge me tala munu! Kyese na bayina ke kwikila ata kutala munu.»

³⁰ Yesu salaka mpe bidimbu mingi ya nkaka na ntwala ya bilandi ya yandi. Kasi yawu kele ve ya kusonama na dibuku yayi.

³¹ Mambu yayi kele ya kusonama, samu ti beno kwikila ti Yesu kele Masiya, Mwana ya Nzambi. Na yina, kana beno kwikila, beno ke kuzwa luzingu na Nkumbu ya yandi.

21

Yesu talanaka na sika ya bilandi nsambwadi

¹ Na manima ya mwa bilumbu, Yesu talanaka dyaka na ntwala ya bilandi ya yandi na kumu ya dyanga ya Tibeyale. Yawu salamaka mutindu yayi:

² Simoni Pyele, Toma (yina ba vwandaka bokila mpe Mapasa), Natanayeke ya mbanza Kaana na Ngalili, bana ya Zebede, mpe bilandi zole ya nkaka vwandaka kintwadi.

³ Simoni Pyele tubilaka bawu: «Mu ke kwenda loba.» Bawu vutulaka: «Beto mpe ke kwenda na nge.» Na yina, bawu kwendaka mpe kotaka na

bwatu. Kasi mpimpa nyonso yina, bawu kuzwaka bambisi ve.

⁴ Ntangu bwisi bandaka na kutsya, Yesu vwandaka ya kutelama na kumu ya maza. Kasi bilandi vwandaka zaba yandi ve.

⁵ Yandi yufulaka bawu: «Bampangi, beno me kuzwa bambisi?» Bawu vutulaka: «Ve! Kima ve.»

⁶ Yesu zabisaka bawu: «Beno losa mpwasa na lubakala ya bwatu, mpe beno ke kuzwa bambisi.» Na yina, bawu losaka mpwasa, mpe bawu lendaka ve na kukotisa yawu na bwatu, samu ti bambisi lutilaka mingi.

⁷ Kilandi yina Yesu vwandaka zola mingi tubaka na Pyele: «Ya kele Mfumu.» Ntangu Pyele kuwaka ti ya vwandaka Mfumu, yandi lwataka lele yina yandi katulaka ntangu yandi vwandaka loba, mpe yandi kubwaka na maza.

⁸ Bilandi ya nkaka landaka yandi na bwatu tii na kumu. Bawu vwandaka benda mpwasa yina vwandaka ya kufuluka na bambisi. Bawu vwandaka ve ntama na kumu, ya lendaka vwanda Bakude bankama zole (200).

⁹ Ntangu bawu kumaka na ntoto, bawu talaka mbisi yina ba vwandaka yoka na tiya ya makala, mpe mampa na lweka.

¹⁰ Yesu tubilaka bawu: «Beno nata ndambu ya bambisi na yina beno me kuzwa.»

¹¹ Simoni Pyele kotaka na bwatu, mpe bendaka mpwasa na ntoto. Yawu vwandaka ya kufuluka na bambisi nkama mosi na makumi tanu na tatu (153) ya bambisi ya nene. Ata bambisi lutilaka mingi, mpwasa pasukaka ve.

¹² Yesu tubilaka bawu: «Beno kwiza kudya.» Ata kilandi lendaka na kuyufula yandi: «Nge kele nani?» Samu ti bawu zabaka ti ya vwandaka Mfumu.

¹³ Yesu kwendaka pene-pene na bawu. Yandi bakaka dimpa, mpe kabulaka bawu yawu. Yandi kabulaka bawu mpe mbisi.

¹⁴ Katuka mvumbukulu ya yandi na lufwa, yayi ni mbala ya tatu yina Yesu talanaka na ntwala ya bilandi ya yandi.

Yesu na Pyele

¹⁵ Na manima ya kudya, Yesu yufulaka Simoni Pyele: «Simoni, mwana ya Yowane, nge ke zolaka munu kulutula bawu yayi ke zolaka munu?» Simoni vutulaka: «Ee, Mfumu, nge zaba ti mu ke zolaka nge.» Na yina, Yesu tubilaka yandi: «Dikila mameme ya munu.»

¹⁶ Na manima, Yesu yufulaka yandi na mbala ya zole: «Simoni, mwana ya Yowane, nge ke zolaka munu?» Simoni vutulaka: «Ee, Mfumu, nge zaba ti mu ke zolaka nge.» Yesu tubilaka yandi: «Keba mameme ya munu.»

¹⁷ Yesu yufulaka yandi na mbala ya tatu: «Simoni, mwana ya Yowane, nge ke zolaka munu?» Pyele kumaka na kyadi, samu ti Yesu yufulaka yandi na mbala ya tatu: «Nge ke zolaka munu?» Na yina, yandi vutulaka: «Mfumu, nge zaba mambu nyonso. Nge zaba ti mu ke zolaka nge.»

Na yina, Yesu zabisaka yandi: «Dikila mameme ya munu.

¹⁸ Ya tsyelika, mu ke na kutubila nge: Ntangu nge vwandaka ntwenya, nge vwandaka kanga singa ya luketo nge mosi, mpe nge vwandaka

kwenda konso kisika yina nge vwandaka zola. Kasi ntangu nge ke kuma kiboba, nge ke lambula maboko, mpe muntu ya nkaka ke kanga nge singa ya luketo, mpe ke nata nge kisika yina nge ke zola ve na kukwenda.»

¹⁹ (Na kuzonza mambu yina, Yesu zabisaka wapi mutindu Pyele fwanaka kufwa mpe kembisa Nzambi.)

Na manima ya kuzonza mutindu yina, Yesu zabisaka yandi: «Landa munu!»

²⁰ Pyele balukaka mpe talaka kilandi yina Yesu vwandaka zola mingi. Yandi vwandaka tambula na manima ya bawu. (Ni yandi tentikaka yintu na ntulu ya Yesu samu na kuyufula yandi: «Mfumu, nani ke yekula nge?» Ntangu bawu vwandaka kudya madya ya Paki).

²¹ Pyele talaka yandi, mpe yufulaka Yesu: «Mfumu, kasi yandi yayi, yinki ke kumina yandi?»

²² Yesu vutulaka: «Kana mu zola ti yandi zinga tii ntangu mu ke vutuka, yinki ya ke sala nge? Kasi nge, landa munu!»

²³ Na mambu yayi, nsangu mwanganaka na kati ya bampangi ti kilandi yina fwanaka kufwa ve. Ya tsyelika, Yesu tubaka ve ti kilandi yina fwanaka kufwa ve, kasi yandi tubaka: «Kana mu zola ti yandi zinga tii ntangu mu ke vutuka, yinki ya ke sala nge?»

²⁴ Ni kilandi yango ke na kusala kimbangi ya mambu yayi, mpe sonikaka yawu. Beto zaba ti kimbangi ya yandi kele ya tsyelika.

²⁵ Yesu salaka dyaka mambu mingi ya nkaka. Kana ba sonikaka yawu mosi na mosi, mu banza

ti yinza ya muvimba lendaka vwanda ve na kisika
ya kutula mabuku nyonso yina.

Mambu ya Nzambi
The Holy Bible in the Kitoba language of Congo
Bible entier en Kituba de Congo-Brazzaville

copyright © 2025 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kituba)

Contributor: Wycliffe USA

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source files dated 14 May 2025

a854b3e0-daa0-5e79-9026-5b48865cc4ea